

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 20 – 21 października 2014 r. na kierunku „geografia” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia w obszarach nauk: przyrodniczych (dziedzinach: nauk o Ziemi, dyscyplinach naukowych: geografia, geologia, oceanologia oraz nauk biologicznych, dyscyplinie ochrona środowiska); społecznych (dziedzinach: nauk ekonomicznych, dyscyplinie ekonomia oraz nauk społecznych, dyscyplinie socjologia) oraz technicznych (dziedzinie nauk technicznych, dyscyplinach: architektura i urbanistyka, geodezja i kartografia oraz informatyka), a także na poziomie studiów drugiego stopnia w obszarach nauk: przyrodniczych (dziedzinie nauk o Ziemi, dyscyplinie naukowej geografia) oraz społecznych (dziedzinach: nauk ekonomicznych, dyscyplinie ekonomia oraz nauk społecznych, dyscyplinie socjologia) o profilu ogólnoakademickim realizowanym w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Krystyna Dwucet (członek PKA);

członkowie:

- prof. dr hab. Zdzisław Michalczyk (ekspert merytoryczny PKA);
- prof. dr hab. Tadeusz Palmowski (ekspert merytoryczny PKA);
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno-prawnych PKA);
- Mateusz Mrozek (ekspert ds. studenckich PKA, przedstawiciel PSRP).

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci ocenia jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów (informacje na temat wyników poprzedniej oceny jakości kształcenia zamieszczone zostały w Załączniku nr 3 niniejszego Raportu). Ocena przeprowadzona została z inicjatywy Komisji, zgodnie z przyjętym przez Prezydium PKA harmonogramem prac na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w trakcie i po wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. **Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.**

1.1). Zgodnie § 14 pkt. 3 Statutu Uniwersytetu Łódzkiego do kompetencji Senatu należy uchwalanie strategii rozwoju Uczelni oraz ustalenie głównych kierunków działalności Uniwersytetu. Misja i strategia rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2010-2015 została przyjęta, zgodnie ze Statutem Uczelni, na posiedzeniu Senatu UŁ Uchwałą nr 141 w dniu 23 listopada 2009 r. Strategia określa misję i wizję Uczelni. Strategia została zaktualizowana i rozszerzona w obszarze dotyczącym rozwoju działalności naukowej Uchwałą nr 355 Senatu UŁ w dniu 12 maja 2014 r. poprzez przyjęcie „Planu rozwoju działalności naukowej w Uniwersytecie Łódzkim w latach 2014-2016”. Plan ten obejmuje 3 cele podstawowe, 7 celów operacyjnych oraz szczegółowe działania w obrębie każdego z celów. Istotnym elementem przyjętego planu są wskaźniki pomiaru stopnia realizacji zadań i harmonogram wdrażania. Niniejszy plan uwzględnia zarówno wysoką jakość kształcenia kładąc nacisk na wysoki poziom działalności dydaktycznej opartej na badaniach i na wysoki poziom umiędzynarodowienia w zakresie badań i dydaktyki oraz na potrzebę wzmożonej aktywności badawczej. Jego głównym zadaniem jest wskazanie celów i konkretnych działań, które spowodują podniesienie pozycji Uniwersytetu Łódzkiego na akademickiej mapie Polski i Europy oraz dadzą szansę na uzyskanie w niedalekiej przyszłości statusu uczelni wyróżniającej się (Krajowy Naukowy Ośrodek Wiodący – KNOW). Nadzór nad realizacją „Planu rozwoju działalności naukowej w Uniwersytecie Łódzkim” powierzono prorektorowi ds. nauki. W pozostałych sferach działalności UŁ aktualna pozostaje obowiązująca strategia, która została określona w siedmiu obszarach, w tym w obszarze dydaktyki. Obszarowi dydaktyki przypisano następujące działania: rozwój innowacyjnych programów interdyscyplinarnych i nowych kierunków studiów (np. nanotechnologie), rozwój studiów międzywydziałowych i międzyuczelnianych oraz programów międzynarodowych, stale aktualizowaną ofertę nowoczesnych studiów podyplomowych, stworzenie i aktualizowanie szerokiej oferty kursów dokształcających, szkoleniowo-doradczych dla przedsiębiorstw, administracji samorządowej i państwowej oraz dla innych podmiotów i instytucji, zwiększenie elastyczności programów nauczania i zaoferowanie większej liczby przedmiotów do wyboru, rozwój nowoczesnych form kształcenia (nauczanie na odległość), rozwój oferty w językach obcych na wszystkich Wydziałach, włączanie do programów studiów możliwości uzyskania atrakcyjnych certyfikatów w ramach różnych dziedzin (np. Certyfikat Doradcy Finansowego), pełną informatyzację usługi procesu dydaktycznego, tworzenie międzyuczelnianych studiów doktoranckich oraz stała troska władz Uczelni o zapewnienie wysokiej jakości procesu nauczania poprzez stały monitoring wewnętrzny, monitoring losów absolwentów oraz system zatrudniania wykładowców, będących wybitnymi praktykami życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ strategia rozwoju do roku 2020 została zaakceptowana na posiedzeniu Rada Wydziału Uchwałą nr 36 w dniu 23 listopada 2014 r.

Cele strategii rozwoju Wydziału są zbieżne z misją i strategią Uniwersytetu i nawiązują do polityki zapewniania jakości kształcenia realizowanej przez Uniwersytet, co potwierdzają przedstawione w czasie wizytacji dokumenty. Nadrzędnym celem strategii WNG jest

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

wzmocnienie pozycji Wydziału, jako liczącego się ośrodka geograficznego w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, którego realizację ma zapewnić 9 celów szczegółowych.

Geografia należy do najstarszych kierunków studiów na Uniwersytecie Łódzkim. Pierwsza jednostka geograficzna (Zakład Geografii) funkcjonowała w strukturze Uniwersytetu już w 1945 roku w ramach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Przez 50 lat geografia łódzka rozwijała się w ramach Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Od początku rozpoczęcia kształcenia następował aktywny rozwój kadry i wzrost liczby studentów co stało się podstawą powołania w 2001 r. Wydziału Nauk Geograficznych oraz uzyskania pełnych praw akademickich. Należy podkreślić, iż koncepcja kształcenia na kierunku geografia jest wynikiem wieloletnich doświadczeń pracowników w zakresie prowadzonych badań, jak i w procesie dydaktycznym, których efektem jest powstanie tzw. łódzkiej szkoły geografii w wybranych subdyscyplinach geograficznych. W Raporcie Samooceny zaznaczono, iż program kształcenia, w szczególności na studiach I stopnia odzwierciedla klasyczny „humboldtowski model uniwersytetu” jedności nauki i dydaktyki. Jest on ściśle powiązany z misją UŁ opartą na 5 filarach, tj. na:

- Otwartości – stosowaniu w badaniach i poszukiwaniach naukowych nowych rozwiązań;
- Jedności w różnorodności – kierunek geografia jest dobrym przykładem realizacji różnorodności badań w naukach geograficznych;
- Innowacyjności dla rozwoju – kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia dydaktyczne bierze aktywny udział w rozwoju badań stosowanych, wskazuje kierunki działania służące rozwiązywaniu problemów dotyczących zarówno środowiska przyrodniczego, jak i społeczno-gospodarczego;
- Elitarności – program studiów na kierunku geografia przygotowuje absolwentów do podejmowania pracy w różnych placówkach zajmujących się środowiskiem życia człowieka, kształci osoby tolerancyjne i otwarte na odmienne poglądy, potrafiące wybierać optymalne rozwiązania.

Oceniany kierunek w pełni wpisuje się w strategię rozwoju Uczelni i Wydziału, jakim jest podniesienie poziomu prowadzonych badań naukowych i ich większe przełożenie na uzyskiwane stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek publikacyjny, skorelowanie oferty dydaktycznej z profilem naukowym kadry i jej ciągle dostosowywanie do wymogów ustawowych i zainteresowań studentów oraz oczekiwań rynku pracy, tworzenie elastycznych, atrakcyjnych programów nauczania, kształcenie cenionych absolwentów o wysokich kwalifikacjach zawodowych, wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje, niezbędne w życiu społeczno-gospodarczym, zabezpieczenie stabilnej sytuacji finansowej Wydziału i bazy materialnej, promocja WNG jako ośrodka naukowo-dydaktycznego.

Intencją opracowanego programu kształcenia jest zagwarantowanie studentom dostępu do najnowocześniejszej wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych i społecznych oraz szerokie podejście do poruszanej problematyki. W ramach nauk geograficznych funkcjonuje wiele subdyscyplin naukowych zajmujących się różną problematyką badawczą zarówno przyrodniczą, jak i społeczną, wymagającą wykorzystania wiedzy należącej do wielu dziedzin nauki. Opracowane programy kształcenia zapewniają wiązanie wiedzy przyrodniczej z

wiedzą z obszaru nauk społecznych i ekonomicznych, a także z innych dyscyplin naukowych (architektury i urbanistyki, kartografii i geodezji, informatyki) i gwarantują zdobycie wiedzy specjalistycznej.

Na kierunku „geografia” realizowane są studia I i II stopnia - licencjackie i magisterskie. Obecnie funkcjonują tylko studia stacjonarne. Program studiów I stopnia umożliwia studentom poznanie podstawowych procesów zachodzących w przyrodzie, społeczeństwie i gospodarce zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej, zaś blok przedmiotów fakultatywnych mających charakter specjalistyczny daje możliwość poznania dorobku i osiągnięć tych dyscyplin naukowych, które tradycyjnie rozwijane są w łódzkim ośrodku naukowym, zarówno z geografii fizycznej jak i społeczno-ekonomicznej. Integralną częścią programu są ćwiczenia terenowe, które odgrywają ważną rolę w procesie kształcenia na kierunku „geografia”. W ramach studiów I stopnia istnieje możliwość podjęcia kształcenia nauczycielskiego w zakresie nauczania przyrody w szkole podstawowej. Absolwenci studiów licencjackich uczestniczący w kształceniu nauczycielskim kontynuując studia II stopnia mogą wybrać moduł przygotowujący do nauczania geografii w gimnazjach i w szkołach ponadgimnazjalnych. Ponadto studia II stopnia dają możliwość wyboru 7 specjalności, trzy z nich (geoekologia z ekofizjografią; klimatologia i ochrona atmosfery; monitoring i kształtowanie środowiska) związane są ze środowiskiem przyrodniczym, cztery (geografia społeczna i rozwoju regionalnego; geografia polityczna, historyczna i studia regionalne; studia ludnościowe i badania nad usługami; geografia urbanistyczna) ze środowiskiem społeczno-ekonomicznym, a ich problematyka związana jest z badaniami prowadzonymi na Wydziale i odpowiada współczesnym problemom zmieniającego się zagospodarowania świata. Warto też zaznaczyć, iż studia II stopnia w znacznie większym stopniu niż studia I stopnia uwzględniają zapotrzebowanie wpływające z rynku pracy.

Programy studiów wskazują na otwartość Władz Wydziału w zakresie wprowadzania najnowszych metod i technik nauczania, jak np. nowoczesne techniki komputerowe czy nauczanie systemu GIS. Ofertę kształcenia można uznać za atrakcyjną, pozwalającą na konkurowanie na rynku pracy, zaś konstrukcja programu daje możliwości jej elastycznego kształtowania. Jakość kształcenia jest ściśle monitorowana przez Wydziałową Komisję Jakości Kształcenia.

1.2) Koncepcja kształcenia na kierunku „geografia” została wypracowana w ciągu kilkudziesięciu lat w wyniku doświadczeń pracowników uzyskanych zarówno w zakresie prowadzonych przez nich badań, jak i w procesie kształcenia. W pracach nad określaniem koncepcji kształcenia brali udział głównie interesariusze wewnętrzni, w szczególności pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku „geografia”.

Od 2013 r. w doskonaleniu i modyfikacji programów studiów czy określaniu perspektyw rozwoju kierunku czynnie uczestniczy Rada Pracodawców i Biznesu. W skład Rady wchodzi 28 osób, przedstawicieli różnych instytucji, w tym pracodawców, u których studenci odbywają praktyki i staże, a absolwenci kierunku geografia podejmują pracę. Głównym celem działalności Rady Pracodawców i Biznesu jest m.in. monitoring rynku pracy i reagowanie na jego bieżące potrzeby, realizacja wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań oraz projektów

dydaktycznych, ukierunkowanie badań naukowych oraz prac licencjackich i magisterskich na potrzeby rynku pracy, współpraca w zakresie organizacji praktyk i staży zawodowych, wsparcie monitorowania losów absolwentów WNG, wzajemna promocja działalności WNG oraz instytucji reprezentowanych w RPiB. W spotkaniach z Radą, które odbywają się cyklicznie (najczęściej dwa razy do roku) uczestniczą Władze Wydziału oraz dyrektorzy poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału. W trakcie dotychczasowych spotkań podjęto wiele cennych inicjatyw, m.in. utworzenie banku tematów prac licencjackich i magisterskich, które byłyby realizowane przez studentów na zamówienie pracodawców i przedsiębiorców, czy prowadzenie przez pracodawców wykładów dla studentów WNG. Wskazano również na możliwość wspólnego pozyskiwania środków zewnętrznych w ramach programu Horyzont 2020 - do realizacji tematów badawczych i przedsięwzięć o charakterze aplikacyjnym. Koncepcje zgłaszane przez pracodawców są dokumentowane i rozpatrywane na posiedzeniach organów i brane pod uwagę przy modyfikacji programów studiów.

Studenci wpływają na koncepcję kształcenia bezpośrednio poprzez wypełnianie ankiet, a także pośrednio poprzez swoich przedstawicieli w organach wewnętrznych (Radach Wydziału, zespołach ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia). Z Raportu Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia za rok akademicki 2011/2012 wynika ponadto, że udział studentów w tworzeniu koncepcji kształcenia w ocenianej Jednostce był znaczący. Studenci różnych lat zgłaszali swoje uwagi i prośby dotyczące kształcenia oraz form podniesienia jego jakości Przewodniczącej WKJK, w czasie co miesięcznych dyżurów w siedzibie Samorządu Studenckiego. Uwagi te były dyskutowane i zostały uwzględniane w nowych programach studiów obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013, opracowanych zgodnie z wymogami KRK. Nowe programy studiów zostały zaakceptowane przez Samorząd Studencki.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia na kierunku „geografia” sformułowana przez Wydział Nauk Geograficznych powiązana jest ściśle zarówno z misją Uczelni jak i ze strategią Wydziału. Nadrzędnym celem strategii WNG jest wzmocnienie pozycji Wydziału, jako liczącego się ośrodka geograficznego w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej. Koncepcja kształcenia odpowiada zakresowi wiedzy i umiejętności właściwych dla tego kierunku studiów. Opracowane programy kształcenia gwarantują studentom zdobycie nowoczesnej, wyspecjalizowanej wiedzy w zakresie nauk przyrodniczych i społecznych i w pewnym stopniu z obszaru nauk technicznych oraz szerokie podejście do poruszanej problematyki.

1.2) Udział interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu oferty dydaktycznej na ocenianym kierunku polega na ich uczestnictwie w pracach organów kolegialnych Jednostki. Od 2013 r. w doskonaleniu koncepcji kształcenia i modyfikacji programów studiów oraz określaniu perspektyw rozwoju kierunku czynnie uczestniczy Rada Pracodawców i Biznesu. Koncepcje zgłaszane przez pracodawców są dokumentowane i rozpatrywane na posiedzeniach organów i brane pod uwagę przy modyfikacji programów kształcenia. Współpraca Władz Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi

zapewnia elastyczne kształtowanie oferty dydaktycznej i dostosowywanie jej do aktualnych potrzeb gospodarki i rynku pracy.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1) Zgodnie z § 14 pkt 7 Statutu Uniwersytetu Łódzkiego, przyjętym Uchwałą nr 422 Senatu Uczelni w dniu 23 stycznia 2012 r. (z późn. zm.), do kompetencji Senatu należy podejmowanie uchwał w sprawie (...) określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów, do których dostosowuje się plany studiów i programy kształcenia.

Efekty kształcenia dla kierunku „geografia” Senat Uczelni zatwierdził w dniu 11 czerwca 2012 r. Uchwałami nr: 585 i 586 - odpowiednio dla studiów I i II stopnia. Opisy efektów kształcenia stanowią Załączniki do wymienionych uchwał Senatu UŁ.

Ocenę programów kształcenia, zakładanych celów i efektów kształcenia dokonano na podstawie Raportu Samooceny oraz materiałów przekazanych w czasie wizytacji, odbytych spotkań i rozmów, wizytacji zajęć oraz ocenionych prac etapowych i dyplomowych.

Efekty kształcenia dla studiów I stopnia wyodrębniono z trzech obszarów kształcenia tj. z obszaru nauk przyrodniczych, obszaru nauk społecznych oraz z obszaru nauk technicznych.

Jako dziedziny wskazano: *nauki o Ziemi z dyscypliną geografia, geologia i oceanologia, dziedzinę nauk biologicznych w dyscyplinie ochrona środowiska, dziedzinę nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, dziedzinę nauk społecznych w dyscyplinie socjologia oraz dziedzinę nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka, geodezja i kartografia oraz informatyka*. Jako podstawowe obszary kształcenia dla kierunku geografia studiów I stopnia zostały wskazane dwa obszary kształcenia tj.: nauk przyrodniczych, którym przypisano (113 pkt. ECTS tj. 62,43%) i nauk społecznych (53 pkt. ECTS, tj. 29,28%). Efektem przyporządkowanym do obszaru nauk technicznych, przypisano łącznie 14 pkt. ECTS (7,73%). Tak szerokie określenie efektów kształcenia wynika z przedmiotu badań geografii, który obejmuje zarówno szeroko rozumiane środowisko przyrodnicze, jak i różnorodne aspekty funkcjonowania człowieka w środowisku, a badanie współzależności występujących między zjawiskami i procesami zachodzącymi w tych sferach wymaga wykorzystania kompetencji należących do wielu dziedzin nauki. W Raporcie samooceny podkreślono także, że „geografia jest dziedziną zajmującą szczególne miejsce w systemie nauk, nie dającą się zaklasyfikować do żadnej z grup, na jakie podzielono nauki empiryczne” i można ją uznać za międzyobszarowy kierunek kształcenia.

Kierunkowe efekty kształcenia (Zał. do Uchwały Senatu UŁ nr 586 z dnia 11.06.2012 r.) opracowane w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji dla kierunku „geografia” studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim zostały przyporządkowane do obszaru nauk przyrodniczych (dyscyplina geografia) oraz obszaru nauk społecznych (dyscyplina ekonomia i socjologia). W Raporcie samooceny nie określono liczby punktów ECTS przyporządkowanych do przyjętych obszarów kształcenia na studiach II stopnia.

Dla studiów I stopnia (licencjackich) o profilu ogólnie akademickim (stacjonarnych) określono w zakresie wiedzy 20 efektów, w zakresie umiejętności 17 efektów oraz w zakresie kompetencji społecznych 10 efektów. 20 efektów w zakresie wiedzy jest przyporządkowana

do obszaru nauk przyrodniczych, 12 do obszaru nauk społecznych i 3 do pozostałych, czyli technicznych. W zakresie wiedzy 10 efektów odnosi się do dwóch obszarów kształcenia przyrodniczego i społecznego, a trzy efekty do obszaru w zakresie nauk przyrodniczych, nauk społecznych i technicznych. W zakresie umiejętności 17 efektów przyporządkowano naukom przyrodniczym, 13 naukom społecznym i 5 naukom technicznym. W tym zakresie aż 13 umiejętności pokrywa obszar kształcenia nauk przyrodniczych i społecznych, a pięć wszystkie trzy obszary kształcenia. W zakresie kompetencji społecznych 9 efektów przypisano do obszaru nauk przyrodniczych, 9 do nauk społecznych i 5 do pozostałych. Aż 8 odnosi się do dwóch obszarów, 4 pokrywa wszystkie trzy obszary, jeden przypisano naukom społecznym. Należy podkreślić, iż efekty które zostały przyporządkowane jednocześnie do trzech obszarów bardzo wyraziście podkreślają celowość wyodrębnienia kierunku (studia I stopnia) z tych obszarów t.j. przyrodniczego (obszar wiodący), społecznego i w niewielkim stopniu z obszaru technicznego. Jednocześnie należałoby się zastanowić nad wyodrębnieniem aż trzech dyscyplin dla obszaru nauk technicznych, tym bardziej, że żaden z efektów nie odnosi się tylko do tego obszaru a w minimum kadrowym jest jeden reprezentant nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

Z analizy efektów kierunkowych wynika, że wszystkie efekty mają odniesienie, do co najmniej jednego obszaru (niektóre do obu lub trzech obszarów). Wybór efektów obszarowych, do których przyporządkowano efekty kierunkowe jest właściwy. Efekty kierunkowe są spójne i prawidłowo zdefiniowane. Ich opis pozwala na elastyczne kształtowanie planu studiów zapewniającego ich realizację. W macierzy efektów kształcenia nie przedstawiono poszczególnych przedmiotów fakultatywnych, lecz potraktowano je jako jeden blok mający niewielki udział w kształtowaniu efektów kierunkowych. Każdy przedmiot jest przypisany do kilku kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia.

Na studiach I stopnia po ukończeniu I roku istnieje możliwość wyboru specjalności nauczycielskiej. Dla specjalności nauczycielskiej dodatkowo określono w zakresie wiedzy 10 efektów, w zakresie umiejętności 17 efektów i 6 w zakresie kompetencji społecznych. Efektem przypisano 3 moduły kształcenia nauczycielskiego. Kształcenie nauczycielskie realizowane przez moduł specjalności nauczycielskiej w zakresie nauczania Przyrody zostało opracowane zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i wydanymi na jej podstawie rozporządzeniach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w tym zgodnie z rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Zakłada się, że po zakończeniu studiów I stopnia, zrealizowaniu zakładanych celów i efektach kształcenia, absolwent kierunku geografia - na podstawie zgromadzonej wiedzy - potrafi odtworzyć, przeanalizować i objaśnić najważniejsze prawidłowości zróżnicowania krajobrazowego Ziemi, funkcjonowania i dynamiki systemów przyrodniczych i społeczno-kulturowych oraz współzależności łączących te systemy. Umie korzystać z mapy, zdjęć lotniczych czy obrazów satelitarnych, oraz wykorzystać w terenie tradycyjne i satelitarne pozycjonujące instrumenty pomiarowe. Wykazuje zdolność do prowadzenia pomiarów i obserwacji z zastosowaniem nowoczesnych technik pomiarowych. Wykazuje znajomość przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych i politycznych uwarunkowań rozwoju społeczno-ekonomicznego w ujęciu globalnym, regionalnym i lokalnym. Potrafi wykrywać relacje

przestrzenne między zjawiskami z różnych dziedzin. Zna w stopniu podstawowym zasady tworzenia map. Prawidłowo interpretuje wyniki pomiarów i obserwacji oraz ocenia błędy. Potrafi opracować raport z przeprowadzonych badań i obserwacji. Organizuje i integruje pracę w zespole. Jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo pracy własnej i innych. Ma świadomość konieczności podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych. Zna zasady etycznego postępowania w życiu zawodowym.

Kształcenie na studiach II stopnia oparte jest o wybór jednej z siedmiu specjalności przez kandydatów po rekrutacji. Zaś absolwenci studiów licencjackich, chcący kontynuować kształcenie nauczycielskie, mają do wyboru moduł 4 przygotowujący do nauczania geografii w gimnazjum i w szkołach ponadgimnazjalnych. Do specjalności magisterskich na kierunku geografia należą: geoeologia z ekofizjografią (14Gg2A), klimatologia i ochrona atmosfery (14Go2A), monitoring i kształtowanie środowiska (14Gm2A), geografia kultury i rozwoju regionalnego (14Gk2A), geografia polityczna, historyczna i studia regionalne (14Gh2A), gospodarka przestrzenna i planowanie przestrzenne (14Gp2A), geografia urbanistyczna (14Gu2A).

WNG UŁ dla studiów II stopnia (magisterskich) o profilu ogólnoakademickim (stacjonarnych) dla modułu przedmiotów wspólnych realizowanych na wszystkich specjalnościach określił w zakresie wiedzy 22 efekty, w zakresie umiejętności 15 efektów oraz w zakresie kompetencji społecznych 11 efektów. Efekty kształcenia w znacznej części odnoszą się do dwóch przyjętych obszarów kształcenia, tj. do obszaru nauk przyrodniczych i obszaru nauk społecznych. Niektóre efekty zostały przyporządkowane również do obszaru nauk humanistycznych, np. określające przedmiot *Metodologia nauk geograficznych - K_W10 Rozumie procesy poznawania naukowego* oraz *K_W11 Rozumie zagadnienia metodologiczne odnoszące się do podstawowych pojęć w geografii: przestrzeń, czas i czasoprzestrzeń, środowisko przyrodnicze i antropogeniczne, z racji specyfiki przedmiotu*. Co można uznać za zasadne. Opis kierunkowych efektów kształcenia dla poszczególnych specjalności i ich odniesienie do modułu przedmiotów specjalnościowych i fakultatywnych przedstawiono w Raporcie samooceny w macierzy 1.2.b. Obejmuje on od 8 do 14 efektów w zakresie wiedzy, od 8 do 17 efektów w zakresie umiejętności oraz od 6 do 10 w zakresie kompetencji społecznych. Dodatkowo przedstawiono kierunkowe efekty kształcenia dla bloku dydaktycznego- nauczanie geografii w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Efekty na II stopniu studiów są sformułowane tak, że uwzględniają zaawansowaną i pogłębioną wiedzę oraz charakteryzują się dojrzałszymi umiejętnościami i kompetencjami społecznymi w relacji do efektów określonych dla studiów I stopnia, co należy uznać za właściwe.

Przedstawiony opis efektów kierunku „geografia”, zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu zgodnie z zasadami Krajowych Ram Kwalifikacji uwzględnia trzy kategorie, tj. efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty kierunkowe są spójne i prawidłowo zdefiniowane.

Ukończenie studiów magisterskich w zależności od specjalności daje szanse na znalezienie pracy związanej z określoną specjalnością:

- **geoeologia z ekofizjografią** (14Gg2A) - w administracji samorządowej i rządowej, m.in. w wydziałach i departamentach geodezji, geologii, ochrony środowiska, gospodarki wodnej, gospodarki przestrzennej, architektonicznych, rolniczych, urbanistycznych, demograficznych, promocji i in.; w instytucjach i służbach ochrony środowiska itp.,

- **klimatologia i ochrona atmosfery** (14Ga2A) - w instytucjach naukowych i badawczych związanych ze służbą meteorologiczną, w uczelniach wyższych i szkołach wszystkich poziomów nauczania; w administracji państwowej i samorządowej, w służbach monitoringu atmosfery i środowiska przyrodniczego, gospodarki przestrzennej, gospodarki wodnej,
- **monitoring i kształtowanie środowiska** (14Gm2A) - w administracji samorządowej i rządowej, m.in. w wydziałach i departamentach geologii, ochrony środowiska, gospodarki wodnej; w organach Państwowej Służby Hydrogeologicznej; w organach Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej; w laboratoriach i stacjach badania środowiska przyrodniczego; w instytucjach i firmach wykonujących Raporty oddziaływania inwestycji na środowisko;
- **geografia polityczna, historyczna i studia regionalne** (14Gh2A) - w instytucjach Unii Europejskiej, krajowych urzędach administracji państwowej (np. ministerstwach i instytucjach realizujących politykę państwa w zakresie spraw międzynarodowych, społecznych i ekonomicznych), jak i w administracji samorządowej różnych szczebli, instytucjach zajmujących się polityką regionalną i lokalną oraz polityką gospodarczą w kraju i na poziomie międzynarodowym;
- **gospodarka przestrzenna i planowanie przestrzenne** (14Gp2A) – w biurach planowania przestrzennego, projektowania i programowania rozwoju miast i gmin, agencji rozwoju regionalnego, jednostek administracji państwowej, gospodarczej i samorządowej oraz instytucji związanych z kształtowaniem środowiska i gospodarką przestrzenną funkcjonujących w trzech układach: krajowym, regionalnym i lokalnym;
- **geografia urbanistyczna** (14Gu2A) - w administracji samorządowej i rządowej, m.in. w wydziałach i departamentach gospodarki miejskiej, planowania przestrzennego, architektonicznych, urbanistycznych, demograficznych, promocji oraz w instytucjach i służbach konserwatora zabytków; w służbach, zakładach i firmach komunalnych jak np. mieszkalnictwa, komunikacyjnych itp;
- **specjalność nauczycielska** - rynek pracy w Polsce dla absolwentów specjalności nauczycielskiej stanowi około 30 tys. miejsc pracy w szkołach na różnych poziomach edukacji w tym ok. 14 tys. miejsc pracy dla nauczycieli geografii w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Znaczna część absolwentów specjalności nauczycielskiej znajduje zatrudnienie jako nauczyciele geografii.

Moduł specjalności nauczycielskiej w zakresie nauczania Geografii w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej umożliwia studentom studiów geograficznych (studia II stopnia – magisterskie) zdobycie uprawnień pedagogicznych do nauczania geografii w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej. Moduł realizowany jest przez studenta jako moduł do wyboru w ramach kształcenia geograficznego.

Opis przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia jest spójny, efekty przedmiotowe uszczegóławiają i rozwijają efekty kierunkowe, a także uwzględniają specyfikę profilu ogólnoakademickiego zarówno w przypadku studiów I, jak i II stopnia. I tak, np. opis efektów kładzie akcent na analizę i interpretację odpowiednich zjawisk (analizuje i interpretuje zjawiska, formułuje hipotezy, sądy i wnioski). Efekty przedmiotowe studiów II stopnia uwzględniają wymogi obszaru nauk przyrodniczych oraz społecznych, co dobrze

zaprezentowano w odpowiednich przyporządkowaniach między efektami kierunkowymi i przedmiotowymi.

W sylabusach efekty uzyskiwane w trakcie realizacji są przedstawione w formie opisowej. Każdemu przedmiotowi przypisano udział w realizacji wielu efektów, w tym również kompetencji społecznych. W przedłożonych sylabusach określono który efekt kierunkowy jest realizowany poprzez efekt osiągnięty w ramach przedmiotu. Zatem wykonanie efektów przedmiotowych zapewnia realizację efektów kierunkowych. Również efekty określone dla programowych ćwiczeń terenowych doskonale harmonizują z efektami kierunkowymi, co wzmacnia ich realizację. Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA byli zorientowani w efektach kształcenia i pozytywnie ocenili możliwość ich osiągnięcia.

Kierunkowe efekty kształcenia określone przez WNG UŁ ujęte zostały w formie zestawień tabelarycznych podających wszystkie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Informacja o zakładanej realizacji efektów kształcenia w ramach programu studiów została podana w macierzy odniesienia efektów kierunkowych do efektów szczegółowych dla poszczególnych przedmiotów. Kierunkowe efekty kształcenia, plany studiów, podobnie jak wszystkie inne przepisy i dokumenty można znaleźć na stronie internetowej WNG UŁ. Studenci mają tego świadomość, co potwierdzili podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA. Studenci są informowani na początku semestru o efektach kształcenia, w szczególności o tym jaką wiedzę oraz umiejętności zdobędą na konkretnych zajęciach.

2.2) Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia dla prowadzonego kierunku studiów „geografia” na WNG UŁ zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały. Studenci podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA potwierdzili, że efekty kształcenia są im przedstawiane w sposób przystępny i wiedzą jakie efekty będą mieli możliwość osiągnąć poprzez udział w zajęciach z danego przedmiotu.

Analizując efekty kształcenia na poziomie poszczególnych przedmiotów można stwierdzić, że są one możliwe do osiągnięcia z uwagi na zrozumiały opis poddający się ocenie. Wskazano w nich powiązania między efektami szczegółowymi a kierunkowymi, co wyjaśnia studentom celowość wprowadzenia efektu przedmiotowego do realizacji efektu kierunkowego. Na podstawie analizy efektów kierunkowych oraz przedmiotowych można stwierdzić, że efekty kształcenia zostały określone dla kierunku w sposób zrozumiały i właściwy i pozwalają one na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji według przyjętych typowych metod oceny. Efekty zawierają podstawowe treści dla tego kierunku. Pełna ich realizacja prowadzi do osiągnięcia założonych kompetencji absolwenta.

2.3) Podstawowe zasady oceny efektów kształcenia określone zostały w Regulaminie Studiów Uniwersytetu Łódzkiego przyjętym Uchwałą nr 310 Senatu Uczelni z dnia 4 kwietnia 2011 r. (z późn. zm.). Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczeniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczeniem etapów studiów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie poza regulacjami związanymi z zaliczeniem przedmiotów określają ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin

wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są przejrzyste i prawidłowe.

Na WNG (zgodnie z uchwałą Rady Wydz. Nauk Geogr. UŁ nr 28 z dnia 24.06 2014 r.) obowiązuje roczny system rozliczania roku akademickiego, przy zachowaniu semestralnego układu zajęć i obowiązku zaliczania przedmiotów zgodnie z rozkładem roku akademickiego. Zgodnie z § 33 Regulaminu studiów UŁ ostatecznym terminem zaliczenia semestru letniego oraz roku studiów jest 30 września.

Warunkiem zaliczenia roku jest spełnienie wszystkich wymagań (zaliczenie zajęć, praktyk) oraz zdanie wszystkich egzaminów określonych w planie studiów. Regulamin studiów (§ 34) stanowi, iż egzaminy i zaliczenia z przedmiotów objętych programem studiów kończą się wystawieniem oceny, chyba, że program studiów przewiduje inaczej.

Na WNG UŁ stosowana jest tradycyjna 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Wyniki zaliczania przedmiotu i oceny zaliczenia form zajęć są zapisywane w protokołach zaliczeń przedmiotów, kartach okresowych osiągnięć, protokołu w systemie USOS web i w indeksach studentów, jeżeli w danej jednostce UŁ przewidziane jest dokumentowanie przebiegu studiów w indeksie.

Zaliczenie studiów wymaga uzyskania zaliczenia wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów, zdania wszystkich egzaminów, zaliczenia praktyki zawodowej, złożenia pracy dyplomowej i uzyskania jej pozytywnej oceny oraz zdania egzaminu dyplomowego. W planie studiów i sylabusach podana jest forma zaliczenia przedmiotu uwzględniająca: egzamin i zaliczenie na ocenę.

Weryfikacja wiedzy oraz umiejętności odbywa się na wizytowanym kierunku WNG poprzez testy, kolokwia, udział i aktywność w trakcie zajęć, egzaminy w formie pisemnej i ustnej, a także sprawozdanie z przebiegu praktyk i ćwiczeń terenowych oraz egzamin dyplomowy. Zaliczenia przedmiotu dokonuje prowadzący zajęcia. Określa on także zasady zaliczenia przedmiotu, co zwykle odbywa się na pierwszych zajęciach. Forma zaliczenia przedmiotu podana jest w planie studiów oraz w kartach przedmiotu. Efekty z zakresu wiedzy mogą być weryfikowane poprzez ocenę etapowych osiągnięć studenta, zaliczenia cząstkowe i końcowe oraz egzaminy. Sposób oceniania prac zaliczeniowych, egzaminów i innych form weryfikowania osiągniętych efektów kształcenia uzależniony jest od specyfiki przedmiotu. Umiejętności są weryfikowane zarówno podczas zajęć praktycznych (ćwiczeń, laboratoriów, warsztatów, seminariów, prezentacji multimedialnych) prowadzonych na Uczelni, jak i podczas zajęć terenowych i praktyk. Natomiast zdefiniowane kompetencje społeczne, na wizytowanym kierunku mogą być weryfikowane zarówno podczas zajęć praktycznych (np. umiejętność współdziałania w grupie, umiejętność określania priorytetów służących określaniu zadania, otwartość i tolerancja, umiejętność identyfikacji i rozstrzygania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu, dyskusja dobór argumentów itp.), jak i podczas specjalistycznych zajęć fakultatywnych (np. kształtuje postawę wrażliwości na doświadczenia środowiska zurbanizowanego, ma świadomość swojej wiedzy i wykorzystania jej w rozumieniu zjawisk i procesów o charakterze globalnym). Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe.

Analiza struktury ocen z sesji egzaminacyjnej z 2014 r. (stan z 15.03.2014) wskazuje że udział ocen niedostatecznych na studiach I stopnia jest znaczący i sięga około 11 % ogółu

ocen, jednak przeważają oceny dobre (20%), plus dobre (17%) i bardzo dobre, (24%) których łączny udział wynosi około 61 %. Na studiach II stopnia udział ocen niedostatecznych jest bardzo niski ((1,5%) .Wysoki jest również udział ocen dobrych i bardzo dobrych (76%). Zespół oceniający uważa, iż warto strukturę ocen monitorować i identyfikować jej przyczyny. System oceniania studentów jest przejrzysty.

Proces dyplomowania weryfikuje końcowe efekty kształcenia na studiach I i II stopnia. Zasady związane z procesem dyplomowania przedstawione zostały w § 46a-53 Regulaminu studiów UŁ. Prace dyplomowe muszą być przygotowywane według wymogów merytorycznych i formalnych podanych w zasadach określonych przez Uczelnię. W Uczelni obowiązuje również Uchwała nr 429 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie: zatwierdzenia wzorów dyplomu ukończenia studiów na Uniwersytecie Łódzkim oraz Zarządzenie nr 58 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie: określenia danych technicznych wzorów dyplomu ukończenia studiów wyższych oraz określenia terminu wydawania dyplomu ukończenia studiów i suplementu do dyplomu ukończenia studiów na UŁ wg nowych wzorów. Zgodnie z Regulaminem studiów, formę pracy dyplomowej określa Rada Wydziału. Student uzyskuje zaliczenie seminarium dyplomowego w ostatnim semestrze studiów po przedłożeniu pracy dyplomowej i przyjęciu jej przez kierującego pracą. Oceny pracy w formie pisemnej dokonują niezależnie opiekun pracy oraz jej recenzent. Jeżeli recenzent oceni pracę jako niedostateczną, o dopuszczeniu do egzaminu decyduje Dziekan Wydziału, który może zasięgnąć opinii drugiego recenzenta. W Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „bardzo dobry” (5,0) do oceny „niedostateczny” (2,0), stosowana zarówno w przypadku egzaminów i zaliczeń, jak i przy ocenianiu pracy dyplomowej. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie zaliczenia wszystkich obowiązkowych przedmiotów i praktyk oraz wymaganej w toku studiów liczby punktów ECTS, a także uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej z pracy dyplomowej, albo decyzją Dziekana, o której wspomniano wcześniej. Na wspólny wniosek studenta i kierującego pracą może zostać zorganizowany otwarty egzamin dyplomowy. Ukończenie studiów następuje po złożeniu egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Końcowy wynik studiów wpisywany w dyplomie ukończenia studiów stanowi średnia arytmetyczna ze wszystkich ocen końcowych z przedmiotów uzyskanych w ciągu całego okresu studiów, ocen uzyskanych z pracy dyplomowej i oceny z egzaminu dyplomowego.

Na studiach I stopnia podstawę stanowi praca licencjacka, zaś na studiach II stopnia praca magisterska. Opiekunem prac dyplomowych i magisterskich mogą być samodzielni nauczyciele akademicki oraz doktorzy upoważnieni przez Radę Wydziału WNG. Recenzentem pracy magisterskiej może być nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora, doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora. Listę opiekunów naukowych dla poszczególnych specjalności przedstawia Dziekan po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału, najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, w którym rozpoczyna się przygotowanie pracy dyplomowej. Tematy prac dyplomowych, które powinny być zgodne z jego kierunkiem studiów i wykonywaną specjalnością oraz dorobkiem badawczym opiekuna naukowego, ustalają opiekunowie naukowcy w porozumieniu ze studentami. Tematy prac dyplomowych ocenia Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, następnie opiniuje i zatwierdza je Rada Wydziału, najpóźniej do końca pierwszego semestru, w którym

rozpoczęły się zajęcia mające na celu przygotowanie pracy dyplomowej. Każda zmiana tematu pracy wymaga zgody opiekuna naukowego i Dziekana Wydziału. W uzasadnionych przypadkach możliwa jest zmiana opiekuna naukowego – o zmianę wnioskuje student, bądź opiekun naukowy, a zatwierdza ją Dziekan.

Zespół oceniający PKA dokonał przeglądu wybranych prac dyplomowych. Analiza prac zarówno licencjackich, jak i magisterskich pokazała że ilustrują one wysoki nakład pracy studenta, reprezentują bardzo dobry poziom i prawidłowo odnoszą się do określonego w celu pracy problemu. Egzamin dyplomowy po przedstawieniu pracy dyplomowej student składa przed Komisją w której przewodniczy - Dziekan lub upoważniony przez niego nauczyciel akademicki, posiadający tytuł naukowy lub stopień doktora habilitowanego. Oprócz przewodniczącego w skład Komisji wchodzi kierujący pracą i recenzent pracy. Sprawdzone przez Zespół PKA protokoły egzaminu dyplomowego potwierdziły takie składy Komisji jakie określają ustalone na Uczelni zasady. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na 3 pytania zadawane przez opiekuna i recenzenta. Pytania obejmują zakres kierunku, specjalności i pracy dyplomowej. Każde pytanie oceniane jest oddzielnie. Ogólna ocena na dyplomie obejmuje średnią ocenę z okresu studiów, wynik egzaminu i pracy dyplomowej.

Uzyskane wyniki i struktura ocen z sesji egzaminacyjnej i egzaminu dyplomowego z 2014 r. (stan na 31.08.2014) wskazują iż udział ocen dostatecznych sięga około 6 % na studiach I i II stopnia. Odsetek ocen dobrych i bardzo dobrych wzrasta z ponad 60% na studiach I stopnia do 76% na drugim stopniu, co można uznać za naturalną tendencję rozwoju studenta.

Poddane oglądowi wybrane karty okresowych osiągnięć studenta, indeksy oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, iż dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego, recenzje pracy dyplomowej, prace dyplomowe). Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządzane są one poprawnie.

Teczkę akt osobowych studenta przechowuje się w archiwum Uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 wymienionego wyższej rozporządzenia).

Największy odsiew następuje na pierwszym roku studiów I stopnia i wynosi od 50-60%, natomiast na pierwszym roczniku studiów stacjonarnych II stopnia wskaźnik ten jest minimalny (większość kandydatów podejmuje studia i je kontynuuje). Tak wysoki odsiew na pierwszym roku studiów I stopnia wynika w głównej mierze z niepodejmowania studiów przez kandydatów równocześnie przyjętych na kilka kierunków i rezygnacji z powodu trudności z zaliczeniem przedmiotów. Poza tym znaczna część młodzieży po odebraniu legitymacji studenckiej, nie pojawia się na zajęciach; traktuje legitymację studencką i status studenta jako atut na rynku pracy (np. pracodawca nie ma obowiązku płacić za ZUS), korzysta też z innych przywilejów, np. zniżek na komunikację miejską itp.

Sposób oceny nie budzi zastrzeżeń, analiza wybranych protokołów zaliczeniowych wskazuje na stosowanie pełnej skali ocen. Metody weryfikacji efektów kształcenia są dostępne w

syllabusach, jednak w większości sylabusów, brakuje powiązania: efekt przedmiotowy - metoda oceny - efekt kierunkowy.

2.4) Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych, jaki nakłada znowelizowana Ustawa o szkolnictwie wyższym, realizowany jest w Uczelni na podstawie Zarządzenia nr 73 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 15 maja 2012 r. (zmienionego Zarządzeniami: nr 122 z dnia 11 czerwca 2013 r. oraz nr 133 z dnia 3 lipca 2013 r.). Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie i opracowanie badań jest Akademickie Biuro Karier Zawodowych Uniwersytetu Łódzkiego, powstałe na mocy Zarządzenia nr 40 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 21 lutego 2002 r.

Podczas wizytacji WNG przedstawiono wyniki badań losów absolwentów w postaci raportu pt. Monitorowanie Karier Zawodowych Absolwentów Uniwersytetu Łódzkiego, dla rocznika 2012/2013. Ankieta adresowana była do absolwentów wszystkich rodzajów studiów. Z Wydziału Nauk Geograficznych uczestniczyło w niej zaledwie 41 absolwentów, w tym 5 osób z geografii. Wyniki badań nie są próbą reprezentatywną i będą kontynuowane. Zespół oceniający uważa, że zestaw pytań ujęty w ankiecie pozwala na ocenę wpływu programu kształcenia na drogę zawodową absolwenta, a w konsekwencji na doskonalenie oferty edukacyjnej. Wielu absolwentów z którymi jednostka utrzymuje kontakt pełni obecnie wysokie stanowiska w wielu instytucjach, co buduje markę kierunku i zaufanie do jakości wykształcenia jego absolwentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Zespół dokonał przeglądu tematów prac licencjackich i dyplomowych zawartych w księdze dyplomów, realizowanych w latach 2011- 2014 i stwierdził, iż tematyka wszystkich prac jest właściwa dla ocenianego kierunku studiów. Natomiast ze szczegółowej oceny wybranych prac wynika, że prace dyplomowe mają zwykle charakter opisowy, rzadziej badawczy i są wykonane starannie pod względem formalnym. Poziom merytoryczny prac dyplomowych jest dobry i bardzo dobry. Prace były oceniane na ogół wysoko i właściwie. Prace magisterskie spełniają wymagania tego typu opracowań. Mają charakter teoretyczno-badawczy, niektóre oparte są na obserwacjach, posiadają treści o walorach merytorycznych, badawczych i kształceniowych. Usterki i niedociągnięcia w pracach znajdują swoje odzwierciedlenie w uwagach promotorów i recenzentów oraz wystawianych ocenach, co świadczy o szczegółowych i wnikliwych analizach przedkładanych do oceny tekstów oraz obiektywnym ich opiniowaniu.

Zespół Oceniający podczas wizytacji zapoznał się także z pracami etapowymi – były to testy zaliczeniowe i egzaminacyjne, zestawy pytań do odpowiedzi ustnej oraz prace z ćwiczeń terenowych. Na podstawie przykładowych prac przedstawionych do oceny można stwierdzić, że stopień ich trudności w pełni odpowiada wymaganiom stawianym studiom wyższym. Z dokumentacji ćwiczeń terenowych wynika, iż studenci w trakcie ich odbywania dokonują prawidłowych obserwacji i nabywają umiejętności praktycznych przy wykorzystaniu odpowiednich środków takich jak mapa, kompas, termometr, ph-metr itp. Pytania z

egzaminów oraz testów zaliczeniowych wskazują, iż odpowiadają one treściom kształcenia i pozwalają na weryfikację założonych efektów kształcenia.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Efekty kształcenia dla kierunku „geografia” są spójne i spełniają wymogi określone w KRK zarówno dla studiów I i II stopnia. Program nauczania wyrażony w języku efektów kształcenia jest dla studentów całkowicie zrozumiały. Opracowana matryca precyzyjnie wiąże je z poszczególnymi przedmiotami umieszczonymi w planie studiów. WNG UŁ zapewnia swobodny dostęp do informacji na temat efektów kształcenia przyjętych dla prowadzonych kierunków studiów.

2.2) Efekty kształcenia zostały określone w sposób zrozumiały i pozwalają na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji według przyjętych metod oceny. Ich opis zawiera podstawowe treści dla ocenianego kierunku, a pełna realizacja prowadzi do osiągnięcia założonych kompetencji absolwenta.

2.3) Jednostka opracowała system oceny efektów kształcenia uzyskiwanych w ramach poszczególnych przedmiotów. Jest on przedstawiony w Regulaminie Studiów oraz w sylabusach przedmiotów, jednak w większości sylabusów, brakuje powiązania: efekt przedmiotowy - metoda oceny - efekt kierunkowy. Obydwa dokumenty są łatwo dostępne w Internecie. Proces weryfikacji odbywa się w sposób stały, w ramach poszczególnych przedmiotów oraz w ramach prac specjalnie powołanych zespołów monitorujących jakość kształcenia. Prace dyplomowe i magisterskie są na wysokim poziomie merytorycznym, a ich tematy całkowicie mieszczą się w zakresie kierunku „geografia”.

2.4) W Uczelni stworzony został system monitorowania losów absolwentów i prowadzone są badania pozwalające na pozyskiwanie informacji w tym zakresie. Akademickie Biuro Karier Zawodowych UŁ przeprowadziło pierwsze badania losów zawodowych absolwentów kierunku „geografia” i jest jeszcze za wcześnie by ocenić efektywność tych działań. Badania te należy kontynuować i doskonalić, a uzyskane wyniki wykorzystywać w procesie modyfikacji oferty edukacyjnej.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1) Program studiów geograficznych I stopnia realizowany na WNG UŁ jest tak skonstruowany, aby wyposażyć absolwenta w wiedzę ogólnogeograficzną, umożliwiającą samodzielne analizowanie relacji kształtujących funkcjonowanie systemu przyroda- człowiek i na tej podstawie tworzenie syntez. Integralną i bardzo ważną część programu studiów stanowią ćwiczenia terenowe, prowadzone na każdym roku studiów. W ramach studiów I stopnia przewidziano również blok przedmiotów fakultatywnych, realizowanych na III roku studiów. Pozwala to na indywidualizację toku studiów zgodnie z zainteresowaniami poszczególnych studentów i umożliwia rozszerzenie wiedzy z zakresu tych dyscyplin naukowych, które są od wielu lat w kręgu zainteresowań kadry naukowej prowadzącej zajęcia

na ocenianym kierunku studiów. W ramach przedmiotów fakultatywnych wiedza przekazywana studentom ma charakter specjalistyczny i dotyczy zagadnień zarówno z geografii fizycznej jak i społeczno-ekonomicznej, w szczególności z geomorfologii, klimatu miast, geografii osadnictwa i miast, geografii politycznej i historycznej.

Studia I stopnia obejmują VI semestrów rozłożonych na 3 lata. Z załączonych do Raportu samooceny 3 planów studiów realizowanych w latach 2012/13, 2013/14 oraz 2014/15 wynika, że łączna liczba godzin została zwiększona. W roku akademickim 2012/13 wynosiła 1757 godzin, natomiast w b.r. akademickim łączna liczba zajęć dydaktycznych wynosi 1773 godzin, za które student może otrzymać 181 punktów ECTS. Zmiana ta spowodowana była zwiększeniem liczby godzin z języka obcego - zgodnie z Uchwałą Senatu UŁ nr 458 z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad osiągania przez studentów UŁ efektów kształcenia w zakresie znajomości i umiejętności posługiwania się nowożytnym językiem obcym, aby umożliwić przygotowanie się studentom do egzaminu na poziomie B2. Udział zajęć aktywnych wynosi 1126 godzin (64%), co wraz z godzinami przeznaczonymi na ćwiczenia terenowe (327 h) i praktyki zawodowe (120 h) należy uznać za właściwe. Program zawiera moduły: podstawowy 1539 godzin, moduł do wyboru 588 godzin, moduł terenowy 327 godzin, moduł ogólnouczelniany 234 godziny, w tym moduł e-learningowy 6 godzin. Do modułu ogólnouczelnianego zaliczono takie przedmioty jak: podstawy statystyki, podstawy ekonomii i przedsiębiorczości, podstawy socjologii, wychowanie fizyczne oraz języki obce, te dwa ostatnie należą także do modułu do wyboru. Taka struktura programu jest właściwa.

Program kształcenia przewiduje zajęcia obligatoryjne, których realizacja umożliwia osiągnięcie podstawowych celów i efektów kształcenia. Są to przedmioty wprowadzające w podstawy problematyki geografii fizycznej, społeczno-ekonomicznej, regionalnej, środowiska geograficznego Polski, ale także w podstawy statystyki, socjologii, ekonomii i przedsiębiorczości oraz kartografii i topografii realizowane na I semestrze. Program przewiduje również zajęcia z geologii na które przeznaczono aż 52 godziny. Na drugim semestrze studenci realizują przedmioty z zakresu szczegółowych dyscyplin geografii fizycznej (np. geomorfologii, hydrologii i oceanografii, meteorologii), które kontynuowane są w aspekcie praktycznym na zajęciach terenowych. Drugi rok studiów obejmuje głównie przedmioty z szeroko pojmowanej geografii społeczno-ekonomicznej (m.in. geografii społecznej, geografii osadnictwa, geografii ekonomicznej, geografii politycznej). Ponadto wprowadzono zajęcia wykorzystujące technologie komputerowe (GIS, technologia informacyjna). Zajęcia na trzecim roku to głównie zajęcia do wyboru (po 156 godzin w każdym semestrze) i seminarium dyplomowe (po 26 godzin w każdym semestrze). Uzupełniają je przedmioty podsumowujące wiedzę w ujęciu globalnym – geografia regionalna świata, jak i bardziej lokalnym Geografia Polski Środkowej. W tym przypadku program przewiduje także możliwość wykonania ćwiczeń terenowych z tego przedmiotu. W ostatnim roku zaplanowano także planowanie przestrzenne.

W bloku zajęć obligatoryjnych (podstawowych) bardzo ważną rolę pełnią zajęcia terenowe (są to: **ćwiczenia terenowe ogólnie geograficzne** odbywane w różnych częściach Polski; **ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej** oraz **ćwiczenia terenowe z topografii i ćwiczenia z geografii społeczno-ekonomicznej**), które łącznie obejmują 327 godzin i wykonywane są na każdym roku studiów. W Raporcie samooceny podkreślono, iż mimo znacznego wzrostu

kosztowności studiów, łódzcy twórcy programu kształcenia geograficznego uważają, że wyposażenie studenta w określone kompetencje i kwalifikacje przez tego typu zajęcia jest absolutnie niezbędne. Potwierdza to także Zespół wizytujący PKA.

Bardzo ważną pozycję w programie studiów zajmują również praktyki zawodowe (120 godz.). Student posiada także możliwość wyboru, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami bloku przedmiotów fakultatywnych. Może także skorzystać z oferty przedmiotów ogólnouczeniowych oferowanych przez inne wydziały UŁ. Pula przedmiotów do wyboru jest duża i wynosi 312 godz. Do wyboru studenta należy także seminarium licencjackie 52 godz. realizowane na III roku studiów. Zajęcia do wyboru stanowią łącznie 588 godz. (tj. około 33 punkty ECTS), co zdaniem przedstawicieli PKA najdobitniej świadczy o szerokiej palecie umożliwiającej rozwijanie własnych zainteresowań studentów i spełnia wymogi rozporządzenia.

Treści kształcenia na studiach I stopnia są właściwe dla dyscyplin z których wywodzą się przedmioty.

Program studiów zawiera również moduł kształcenia nauczycielskiego w ramach przedmiotów fakultatywnych o łącznej liczbie 483 godzin i 30 pkt. ECTS, który przygotowuje przyszłych nauczycieli w zakresie podstaw wiedzy przyrodniczej, wiedzy o relacjach przyroda-człowiek, kształtowania podstawowych umiejętności uczniów w zakresie poznawania bliższej i dalszej przestrzeni geograficznej, rozumienia współczesnego świata, kształtowania postaw odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe miejsca zamieszkania, regionu, kraju ojczystego i świata. Założeniem programowym kształcenia nauczycielskiego jest przekonanie, że geografia, obok języka polskiego i historii stanowi fundament wykształcenia i wychowania młodego człowieka. Program studiów nauczycielskich w zakresie Przyrody (I stopień) i Geografii (II stopień) opracowano zgodnie z zasadami znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i wydanymi na jej podstawie rozporządzeniach MNiSW, w tym zgodnie z rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela. Absolwent studiów na kierunku geografia realizujący blok nauczycielski uzyskuje uprawnienia do nauczania bloku przedmiotowego „Przyroda” w szkole podstawowej (I stopień) oraz przedmiotu „Geografia” w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych (II stopień).

Program modułu bloku pedagogicznego studiów I i II stopnia uwzględnia wykłady i ćwiczenia oraz praktyki pedagogiczne i ćwiczenia terenowe, w trakcie których studenci zdobywają podstawową wiedzę z zakresu psychologii, pedagogiki, oraz dydaktyki przedmiotowej. Umiejętności dydaktyczne studenci nabywają podczas zajęć laboratoryjnych, terenowych oraz na hospitacjach, lekcjach pokazowych i warsztatach. Praktyki pedagogiczne są realizowane m.in. w poradni psychologiczno-pedagogicznej, placówkach wychowawczych, szkołach podstawowych i gimnazjach, a dla studentów II stopnia w szkołach ponadgimnazjalnych.

Program studiów II stopnia obejmuje 795 godzin zajęć dydaktycznych, za które student otrzymuje 121 punktów ECTS. Program jest tak skonstruowany, że oprócz zajęć specjalnościowych, które student wybiera podczas rekrutacji realizowany jest wspólny blok programowy obejmujący na pierwszym roku *Współczesne problemy środowiska*

geograficznego (26 godz.), Metodologia nauk geograficznych (26 godz.), Społeczeństwo a procesy globalizacji (13 godz.), Przestrzenne aspekty przedsiębiorczości i innowacyjności (13 godz.). Ponadto program obejmuje przedmioty do wyboru: seminarium magisterskie (52 h), pracownię magisterską (26 h), język obcy (30h) zajęcia specjalistyczne w wymiarze 260 i przedmioty fakultatywne (260h), co stanowi łącznie 69% ECTS dla każdej specjalności. W programie studiów magisterskich uwzględniono także zajęcia z Wychowania fizycznego oraz Ochrony własności intelektualnej z elementami BHP. Program uwzględnia takie formy zajęć jak: wykłady, ćwiczenia oraz ćwiczenia terenowe. Zajęcia o charakterze aktywnym przeważają nad wykładami i wynoszą 56% łącznej liczby zajęć. Przedmioty specjalnościowe dobrze określają profil oferowanych specjalności. Analiza treści kształcenia przedstawionych w sylabusach oraz form zajęć, a także matrycy odniesień pozwala uznać, że w pełni możliwa jest realizacja zakładanych efektów kształcenia.

Przedmioty na studiach I stopnia zostały tak dobrane, aby absolwent po zakończeniu studiów – na podstawie uzyskanej wiedzy potrafił odtworzyć, przeanalizować i objaśnić najważniejsze prawidłowości zróżnicowania krajobrazowego Ziemi, funkcjonowania i dynamiki systemów przyrodniczych i społeczno-kulturowych oraz współzależności łączących te systemy. Umiał korzystać z mapy, zdjęć lotniczych czy obrazów satelitarnych oraz wykorzystać w terenie tradycyjne i satelitarne pomiarowe instrumenty pozycjonizujące. Ćwiczenia terenowe odbywane w toku studiów, sprawiają, że absolwent wykazuje zdolność do prowadzenia pomiarów i obserwacji z zastosowaniem nowoczesnych instrumentów pomiarowych. Wykazuje znajomość przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych i politycznych uwarunkowań rozwoju społeczno-ekonomicznego w ujęciu globalnym, regionalnym i lokalnym. Potrafi wykrywać relacje przestrzenne między zjawiskami z różnych dziedzin. Zna w stopniu podstawowym zasady tworzenia map. Zajęcia prowadzone na I stopniu studiów dają także pełne możliwości osiągnięcia efektów dotyczących kompetencji społecznych.

Studia II stopnia rozszerzają i uszczegóławiają wiedzę absolwenta z zakresu wybranej przez niego specjalności. Przedmioty z tego zakresu prowadzone są w module przedmiotów specjalistycznych. Niezwykle istotną rolę na tym etapie kształcenia w osiąganiu zakładanych efektów pełnią pracownie magisterskie i seminaria. Ze względu na stosunkowo mało liczebne grupy studenckie (szczególnie w ostatnim czasie), odbywanie tego rodzaju zajęć pozwala bezpośrednio weryfikować osiągnięcie określonych efektów przez indywidualnych studentów. Weryfikacja efektów kształcenia nauczycielskiego następuje przez sprawdzanie zakładanych efektów zarówno przez pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i przez uczniów, którzy często w niezwykle bezwzględny sposób weryfikują nie tylko zasób wiedzy potencjalnego kandydata na nauczyciela, ale także jego umiejętności i kompetencje społeczne. Efekty weryfikowane są podczas prowadzonych lekcji oraz na praktykach zawodowych i pedagogicznych.

Analiza matrycy odniesień pozwala stwierdzić, że wszystkie efekty wsparte zostały właściwymi przedmiotami, które pozwalają na ich realizację. Stopień nasycenia przedmiotami poszczególnych efektów jest w pełni zasadny. Analiza treści kształcenia przedstawionych w sylabusach oraz form zajęć, a także matrycy odniesień pozwala uznać, że w pełni możliwa jest realizacja zakładanych efektów kształcenia.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod przekazywania treści, ponadto podkreślali profesjonalizm i duże doświadczenie kadry nauczającej. Zaznaczyli ponadto, że wszystkie ćwiczenia wykonywane są na równym, wysokim poziomie, jednak nie wszystkie praktyki zawodowe realizowane są na tym samym poziomie – w ich opinii niektóre praktyki mają zróżnicowaną jakość w trakcie ich trwania. Studenci zapytani o zmiany jakie wprowadziliby w programach kształcenia zaznaczyli, że z aprobatą przyjęliby zwiększenie liczby zajęć praktycznych oraz zmniejszenie limitu osób, które konstytuują grupę zajęć fakultatywnych. Cenzus 30 osób jest zdecydowanie zbyt wysoki. Problemem studentów jest brak przeświadczenia o możliwości wprowadzenia postulowanych zmian. Studenci nie widzą skutecznych metod wyjścia z impasu. Władze Wydziału dostrzegają problem, jednak nie potrafią wpłynąć na zmianę regulacji.

Zasady systemu ECTS wprowadzonego na WNG UŁ respektują obecnie obowiązujące przepisy prawne oraz Zarządzenia Rektora UŁ (Zarządzenie Rektora nr 25 z dnia 18 stycznia 2010r. w sprawie zasad funkcjonowania Europejskiego Systemu transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) w Uniwersytecie Łódzkim, Uchwała nr 192 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego dotyczącej wytycznych w zakresie tworzenia programów kształcenia w Uniwersytecie Łódzkim z dnia 10 czerwca 2013 r. i Zarządzenie Rektora UŁ nr 177 z 30 września 2013 r.). W budowie programu kształcenia przyjęto zasadę, iż jeden pkt. ECTS odpowiada przeciętnie 25-30 godzinom pracy przeciętnego studenta. Podstawową jednostką udziału godzin dydaktycznych na WNG w ogólnej liczbie godzin pracy studenta jest 26 godzin, (co odpowiada 1 punktowi ECTS).

Na studiach I stopnia student po ich ukończeniu może otrzymać 180 punktów ECTS, w przypadku, gdy jest zwolniony z zajęć z Wychowania Fizycznego, zgodnie z pkt. 16a Uchwały Senatu UŁ nr 192 z dnia 10 czerwca 2013 roku w sprawie wytycznych z zakresu tworzenia programów kształcenia w Uniwersytecie Łódzkim, natomiast jeśli uczestniczy w zajęciach z Wychowania Fizycznego otrzymuje 181 pkt. ECTS. Na studiach II stopnia ogólna liczba pkt. ECTS wynosi 120-121 punktów, tu również obowiązuje ta sama zasada. W sylabusach nie podano bilansu punktów ECTS, tzn. podziału na pracę własną studenta i z udziałem nauczyciela akademickiego, udziału zajęć praktycznych, itp. Natomiast w załącznikach do Raportu samooceny przedstawiono strukturę punktów ECTS względem modułów. Dla studiów I stopnia wartości te wynoszą: moduł podstawowy – 91 % ECTS, moduł do wyboru - 30% ECTS, moduł terenowy – 32% ECTS, moduł ogólnouczelniany – 9% ECTS, moduł kontaktowy – 99% ECTS, moduł e-learningowy – 1% ECTS, zaś dla zajęć praktycznych - 64% ECTS i pracy własnej studenta – 66% ECTS. Uwzględniono także moduł specjalności nauczycielskiej – 30 pkt. ECTS (co stanowi 15% ogólnej liczby punktów). Wartości te spełniają warunek ustawowy. Dla studiów II stopnia modułom przypisano następujące wartości: moduł podstawowy – 6% ECTS, moduł do wyboru – 69% ECTS, moduł terenowy – 42% ECTS, moduł ogólnouczelniany – 3% ECTS, moduł specjalnościowy – 91%, moduł kontaktowy – 99% ECTS, moduł e-learningowy 1% ECTS, zaś udział zajęć praktycznych – 56% ECTS, a praca własna studenta – 60% ECTS. W tym zakresie są spełnione wymagania określone w § 5 ust.1 pkt. 7-9 rozporządzenia MNiSzW z dnia 5 października 2011 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243 poz. 1445 ze zm.). Ponadto w Raporcie samooceny w

tab. 2 przedstawiono warianty jakie mogą być zaprojektowane w Kalkulatorze Punktów ECTS przykładowego przedmiotu obejmującego kilka form zajęć. Wynika z niej, że przedmiot może składać się z takich samych form zajęć (wykłady i ćwiczenia), ale mogą one różnić się wymiarem godzin bazowych oraz różnymi wskaźnikami proporcji, co w konsekwencji skutkuje inną liczbą punktów ECTS przypisaną do przedmiotu. Dodatkowo pokazano wskaźnik proporcji godzin alokowanych na różne formy aktywności studentów. W przytoczonym przykładzie na jedną godzinę pracy studenta w trakcie zajęć, przypadają 2 godziny pracy własnej studenta (jedna na bieżące przygotowanie się do zajęć oraz jedna – na końcowe przygotowanie się do zliczenia/egzaminu). Zespół Oceniający uważa, iż warto by było pochylić się nad rozkładem pracy studenta i uzupełnić sylabusy o bilans punktów ECTS. Obecni na spotkaniu studenci mieli świadomość tego, czym są punkty ECTS i do czego służą w kontekście określania ich nakładu pracy. Uczestnicy spotkania stwierdzili, że zajęcia na ich Wydziale są oszacowane proporcjonalnie, jednak niektórzy studenci uważają, że ich wartość jest nieco zaniżona względem faktycznego nakładu pracy, potrzebnego do zaliczenia przedmiotu. Ponadto studenci podkreśli, że nie są nadmiernie zainteresowani wykorzystaniem systemu ECTS. Jest to, w ich opinii spowodowane satysfakcją ze studiów w Łodzi, jak i brakiem wiary w swoje umiejętności językowe, a także problemami z Learning Agreement, które skutkują koniecznością uzupełniania różnic programowych.

Ogólne zasady odbywania studenckich praktyk zawodowych określa obecnie Zarządzenie nr 116 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Łódzkim. W powyższym dokumencie opisane zostały m.in. obowiązki: Pełnomocnika Rektora UŁ ds. Studenckich Praktyk Zawodowych i Kształcenia Nauczycieli, Pełnomocnika Dziekana/ Dyrektora Instytutu ds. studenckich praktyk zawodowych, a także opiekuna kierunkowego studenckich praktyk zawodowych, jak również wytyczne do sporządzania zasad odbywania praktyk. Ogólne zasady dotyczące praktyk określa również § 27 Regulaminu studiów UŁ. W Uczelni obowiązuje również Uchwała nr 282 Senatu Uczelni z dnia 14 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków zwalniania studentów Uniwersytetu Łódzkiego z obowiązku odbywania studenckich praktyk zawodowych.

Praktyki zawodowe przewidziane na studiach I stopnia w wymiarze trzech tygodni (120 godzin) odbywają się po drugim semestrze, w różnych instytucjach zatrudniających geografów, na terenie całego kraju, np. związanych administracją państwową różnego szczebla, instytucjach związanych z kształtowaniem i ochroną środowiska, ochroną przyrody, w przedsiębiorstwach państwowych i prywatnych, w szkołach. Mogą mieć charakter ciągły lub śródroczny. Student sam wybiera miejsce odbywania praktyki ale ostatecznie, o merytorycznym uzasadnieniu organizowania praktyki w danej instytucji decyduje kierunkowy opiekun praktyk. Cele, organizację, przebieg praktyki oraz system jej kontroli i formę zaliczenia określa Regulamin praktyki zawodowej kierunkowej. Regulaminy praktyk na kierunku „geografia” opracował Wydziałowy Koordynator ds. praktyk studenckich po konsultacji z Kierunkowymi Opiekunami Praktyk.

Z Regulaminu praktyk zawodowych, kierunkowych oraz z Regulaminu Studiów obowiązującego w Uczelni, a także materiałów udostępnionych przez Wydział podczas wizytacji wynika, że zaliczenie praktyki jest na ocenę. Podczas praktyki studenci prowadzą

dzienniki praktyk. Dzienniczki z praktyk zawodowych, pomimo pozytywnych zaliczeń nie zawsze były prawidłowo wypełniane. Należy na to zwrócić uwagę.

Nadzór nad przebiegiem praktyki zawodowej ze strony instytucji sprawuje opiekun, który dokonuje oceny kompetencji nabytych przez studenta podczas praktyk. Po zakończeniu praktyk, umiejętności studenta oraz dziennik praktyk ocenia opiekun kierunkowy. Udział praktyk w kształtowaniu umiejętności praktycznych wydaje się być w pełni wykorzystany, chociaż studenci mieli w tym zakresie pewne uwagi twierdząc, iż Uczelnia słabo ich wspiera w wyszukiwaniu miejsc odbywania praktyk i nie wszystkie praktyki są na tym samym poziomie. Jednocześnie chwalili praktyki pedagogiczne, podkreślając ich bardzo dobrą organizację. Umiejętności praktyczne jakie student powinien nabyć w trakcie odbycia praktyki pedagogicznej zostały szczegółowo określone na stronie internetowej Wydziału w zakładce „Regulaminy”. Program praktyk zawodowych jest również dostępny w Internecie oraz przedstawiony w formie schematu na str. 39 Raportu samooceny. Weryfikacja efektów kształcenia nabytych przez studenta w trakcie odbywania praktyk zawodowych odbywa się w oparciu o sprawozdania składane przez studentów po zakończeniu praktyk, brane są pod uwagę również opinie wystawiane przez bezpośredniego opiekuna prowadzącego praktykę, co ze względu na indywidualny tryb praktyk jest zasadne.

Sekwencja przedmiotów i modułów jest właściwa. Program wychodzi od kształcenia ogólnego poprzez kierunkowe do modułów specjalizacyjnych. Sekwencja przedmiotów pozwala na progresywne zdobywanie wiedzy i umiejętności.

Cykl studiów I i II stopnia na ocenianym kierunku zorganizowany jest tylko w trybie stacjonarnym. W poszczególnych semestrach wykłady i ćwiczenia oraz laboratoria zorganizowane są w 13 tygodniowym cyklu zajęć. Okres zajęć audytoryjnych i laboratoryjnych przewidziany jest od 1.10 danego roku akademickiego do 18.05. Ćwiczenia terenowe zaplanowane są od 19.05. do 8.06. na I roku (Sudety i Nizina Śląska), na II roku (Wyżyny Polski i Karpaty), na III roku (Wybrzeża i Pobrzeża). I taka zasada wspomaga realizację efektów kształcenia. Ponadto przyjęcie takiej organizacji roku akademickiego zapewnia zrealizowanie pełnego cyklu zajęć oraz realizację ćwiczeń terenowych (w maju i czerwcu), przed rozpoczęciem letniej sesji egzaminacyjnej. Na WNG obowiązuje roczny system rozliczania roku akademickiego przy zachowaniu semestralnego układu zajęć i obowiązku zaliczenia przedmiotów zgodnie z rozkładem roku akademickiego. Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku. Zaobserwowano, iż we wtorek zajęcia na II roku studiów licencjackich odbywają się do godziny 20.00, co nie jest zasadne.

Studenci niepełnosprawni mogą zwracać się do Prodziekana ds. Studenckich oraz Działu Spraw Studenckich o poradę, informację i pomoc odnośnie konkretnego wsparcia w trakcie trwania studiów, np. mogą uzyskać zgodę Dziekana na indywidualny program i plan studiów. Władze WNG podczas wizytacji wskazały na rosnącą liczbę studentów niepełnosprawnych. Na dzień wizytacji wynosiła ona 7 osób. Wsparciem dla osób niepełnosprawnych są budynki dydaktyczne w pełni dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcjami ruchu. Widać wyraźnie, iż władze WNG podejmują różne działania, aby wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu studentów niepełnosprawnych. W UŁ powołany jest Pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych

i profilaktyki uzależnień oraz działu Centrum Obsługi Studenta zajmujące się przyznawaniem stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Indywidualizacja procesu kształcenia na Wydziale Nauk Geograficznych obejmuje zarówno studentów wyjątkowo uzdolnionych, którzy wcześniej przystępują do zaliczeń i egzaminów, jak i studentów, którzy znaleźli się w wyjątkowo trudnej sytuacji rodzinnej, np. nagła śmierć rodziców, ciężka choroba czy niepełnosprawność. Osoby wybitnie uzdolnione mają do dyspozycji dwie formy indywidualizacji procesu kształcenia, tj. Indywidualny Program Studiów oraz Indywidualną Organizację Studiów. Studenci mają świadomość tego jak ubiegać się o indywidualizację procesu kształcenia, jednak korzystają z niej niechętnie. Analiza dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię wykazała, że w momencie wizytacji z indywidualizacji procesu kształcenia korzystały jedynie osoby, które przeżywały trudne sytuacje losowe lub narzekały na poważne dolegliwości zdrowotne. Dobrą praktyką w tym aspekcie mogłaby okazać się akcja uświadamiająca konkretne korzyści płynące z indywidualizacji procesu kształcenia, jakie mogą uzyskiwać studenci wybitnie uzdolnieni..

3.2) Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I, jak i II stopnia tworzą spójną całość. Opracowane efekty kształcenia znajdują odzwierciedlenie w treściach realizowanych modułów, praktykach oraz pracach przejściowych, a także w egzaminach dyplomowych oraz magisterskich. Oceniany program kierunku studiów cechuje poprawny dobór formy zajęć do treści programowych, celów i efektów kształcenia. Ze szczegółowych programów poszczególnych przedmiotów wynika, że podczas ich realizacji stosowane są adekwatne metody dydaktyczne. Wykłady i seminaria prowadzone są w standardowy sposób. W ramach ćwiczeń stosowane są aktywizujące metody dydaktyczne (np. udział w dyskusji, wykonanie zadania laboratoryjnego według instrukcji, zapoznanie się z budową przyrządu, wykonanie obliczeń, projektu, studium przypadku itp.). Studenci pozytywnie ocenili metody przekazywania treści, podkreślali również profesjonalność i doświadczenie nauczycieli akademickich.

Ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe znakomicie wspierają realizację efektów kształcenia w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Natomiast zdaniem studentów należy rozważyć wprowadzenie większej liczby ćwiczeń terenowych i praktyk zawodowych.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I jak i II stopnia tworzą spójną całość. W pełni możliwa jest realizacja zakładanych efektów kształcenia. Program kształcenia na kierunku geografia odpowiada potrzebom i oczekiwaniom studentów. Kształcenie nauczycielskie realizowane przez moduł specjalności nauczycielskiej w zakresie nauczania Przyrody (studia I stopnia) i

Geografii (studia II stopnia) zostało opracowane zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy i rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Na wyróżnienie zasługuje proces indywidualizacji toku studiów dla studentów wybitnie uzdolnionych oraz dla studentów niepełnosprawnych., jednak studenci niechętnie korzystają z tej formy studiów.

3.2) Przedstawione przez WNG UŁ treści programowe, a także formy zajęć i stosowane metody dydaktyczne oraz efekty kształcenia są odpowiednie dla zapewnienia sylwetki absolwenta. Ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe i pedagogiczne bardzo dobrze wspierają realizację efektów kształcenia w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci wysoko ocenili jakość ćwiczeń terenowych natomiast mieli pewne uwagi co do organizacji praktyk zawodowych. Wysoko ocenili także przygotowanie zajęć oraz doświadczenie nauczycieli akademickich.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1) Na Wydziale Nauk Geograficznych, oprócz geografii, prowadzone są studia „turystyka i rekreacja”, „gospodarka przestrzenna”, „geoinformacja”, „geomonitoring” i „studia regionalne”. Zgodnie z Raportem Samooceny Wydział Nauk Geograficznych zatrudniał łącznie 97 nauczycieli akademickich, a wśród nich 9 profesorów tytularnych, 22 doktorów habilitowanych, 60 doktorów i 6 pozostałych nauczycieli akademickich. Dla 94 nauczycieli Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Na kierunku geografia zajęcia prowadzi 76 nauczycieli akademickich. Są to pracownicy w zdecydowanej większości reprezentujący dziedzinę nauki o Ziemi, dyscyplinę naukową geografia (71), specjalność geografia fizyczna (35) i społeczno-ekonomiczna (36). W tej grupie jest 2 doktorów habilitowanych i jeden doktor nauk społecznych (specjalność: ekonomia - 2 i socjologia - 1) oraz jeden doktor habilitowany i jeden dr inż. arch. reprezentujący nauki techniczne (specjalność: nauki techniczne, architektura i urbanistyka). W gronie nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku geografia znajduje się: 7 profesorów tytularnych, 21 doktorów habilitowanych, 44 doktorów, 4 magistrów. Wielu pracowników legitymuje się wybitnym w skali kraju dorobkiem naukowym, co znajduje potwierdzenie w publikacjach w wiodących czasopismach międzynarodowych – lista A MNiSW oraz krajowych – lista B MNiSW.

Kadra prowadząca zajęcia na studiach I stopnia z geografii składa się z 4 profesorów tytularnych, 15 doktorów habilitowanych 31 doktorów i jednego magistra. Zdecydowanie przeważają specjaliści z zakresu geografii, gdyż tylko 1 dr hab. reprezentuje geologię, 1 dziedzinę nauk ekonomicznych i 1 dziedzinę nauk technicznych. Na studiach magisterskich (II stopnia) zajęcia prowadzi 7 profesorów, 17 doktorów habilitowanych oraz 33 doktorów i 3 magistrów. Podobnie na studiach I stopnia dominują specjaliści z zakresu geografii (45), wśród prowadzących zajęcia jest 1 dr hab. geolog, 2 dr reprezentujących dziedzinę nauk ekonomicznych (socjologia i ekonomia) i 2 magistrów (ekonomia), 1 dr z dziedziny nauk

technicznych (architektura, urbanistyka). Duże zaangażowanie kadry profesorów i doktorów habilitowanych wskazuje na rangę kierunku studiów dla rozwoju Uczelni i regionu.

Zaprezentowana struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich, pod względem ich kwalifikacji, nie wzbudza zastrzeżeń i wątpliwości odnośnie osiągnięcia założonych celów i efektów kształcenia na kierunku „geografia”. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji przyjętego przez Wydział programu studiów I i II stopnia na kierunku „geografia” o profilu ogólnoakademickim.

4.2) Zgodnie z Raportem samooceny (wraz z uzupełnieniem o 3 dr hab.) do minimum kadrowego kierunku geografia zgłoszono dwudziestu trzech nauczycieli akademickich, w tym 3 profesorów tytularnych, 11 doktorów habilitowanych i 9 doktorów. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową, dorobek, w tym zwłaszcza publikacyjny. Sprawdzone również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego. W aktach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę oraz akty mianowania zawierają wymagane prawem elementy.

Powyższe minimum kadrowe spełnia wymagania określone w § 15 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131), stanowiącego, iż minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na uznanie, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Z oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku wynika, iż wszystkie te osoby spełniają również warunek ujęty w art. 112a ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Większość oświadczeń o zaliczeniu do minimum kadrowego ocenianego kierunku, za wyjątkiem jednego, zostało złożonych przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia

30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki. Jedno oświadczenie, o którym wspomniano powyżej, podpisane zostały po upływie tego terminu, jednak na początku bieżącego roku akademickiego w dniu 1 października 2014 r.

Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 powyższej Ustawy.

Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, akty mianowania i umowy o pracę zawierają informację, że Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego został spełniony.

Na podstawie analizy aktów mianowania oraz umów o pracę, a także informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe są zatrudnieni w Uniwersytecie Łódzkim od kilku lat, dla wszystkich tych osób Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy i prawie wszyscy, za wyjątkiem 1 osoby, zatrudnieni są w Uniwersytecie na czas nieokreślony.

Do minimum kadrowego na ocenianym kierunku, studiów spośród zaproponowanych 23 osób, zaliczono 22 nauczycieli akademickich (14 samodzielnych pracowników nauki, w tym 3 profesorów i 11 doktorów habilitowanych oraz 8 doktorów). Minimum kadrowe na studiach pierwszego stopnia tworzy 11 nauczycieli (7 doktorów habilitowanych i 4 doktorów), a na studiach drugiego stopnia 14 nauczycieli (3 profesorów, 5 doktorów habilitowanych i 6 doktorów). Jednego doktora habilitowanego i dwóch doktorów zaliczono do minimum kadrowego na obu stopniach kształcenia. Do minimum kadrowego nie zaliczono jednej osoby ze stopniem naukowym doktora z powodu: braku odpowiedniego dorobku naukowego (Załącznik Nr 5, poz. 17). Osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają warunki określone przepisami prawa i posiadają udokumentowane, odpowiednie kwalifikacje oraz dorobek naukowy w reprezentowanym obszarze wiedzy, w kilku przypadkach wybitny, a także wykonali, bądź przekroczyli obowiązujące na Uniwersytecie pensum dydaktyczne.

W minimum kadrowym są przedstawiciele obszarów nauki z których wyodrębniono kierunek i do których odnoszą się efekty kształcenia. Reprezentują oni trzy obszary: nauk przyrodniczych, nauk społecznych i nauk technicznych.

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131), minimum kadrowe dla kierunku „geografia” studiów I i II stopnia zostało spełnione.

Duża liczba nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego zapewnia jego stabilność oraz bardzo dobre relacje między liczbą nauczycieli akademickich i liczbą studentów.

Wymagania dotyczące relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów są spełnione. W roku akademickim 2013/2014 liczba studentów studiów I stopnia na kierunku geografia wynosiła 181, zaś liczba nauczycieli stanowiących minimum kadrowe – 11, co oznacza, że na jednego nauczyciela przypada niemal 16 studentów; na studiach II stopnia stosunek ten wynosił niespełna 1:14 (14 nauczycieli na 201 studentów).

Zajęcia dydaktyczne są najczęściej prawidłowo obsadzone przez osoby o właściwych kompetencjach, często bardzo wybitnych specjalistów, prowadzących intensywne badania naukowe, publikujących w krajowych i zagranicznych czasopismach oraz uczestniczący konferencjach naukowych. W zdecydowanej przeważającej części pracowników, tematyka prowadzonych zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pokrywa się z zainteresowaniami naukowymi, badaniami i publikacjami. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż zajęcia z zakresu kartografii, topografii, fotointerpretacji i teledetekcji nie prowadzą reprezentanci nauk technicznych, ale dwaj doktorzy habilitowani, specjaliści z zakresu geografii fizycznej, którzy posiadają dorobek i doświadczenie praktyczne z zakresu kartografii tematycznej, wykorzystujący metody kartograficzne oraz metody z fotointerpretacji i teledetekcji – są to opracowania terenowe i kameralne arkuszy Szczegółowej mapy geologicznej w skali 1:50 000 (współautorstwo 3 arkuszy mapy oraz 3 objaśnień do tej mapy) i ich kwalifikacje są odpowiednie do prowadzenia powierzonych im przedmiotów.

Zespół Oceniający wizytował dostępne w dniach wizytacji zajęcia na studiach stacjonarnych, zapoznając się ze sposobem ich prowadzenia, poziomem i wymaganiami, oceniając równocześnie bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć na wizytowanym kierunku. Szczegółowe informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych oraz ich oceny zostały zawarte w **Załączniku Nr 6**. Zajęcia wybierano z planu zajęć dydaktycznych obowiązującego w semestrze zimowym w bieżącym roku akademickim. Wszystkie wizytowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem i rozpoczęły się punktualnie. Zajęcia prowadzone były przez osoby kompetentne i dobrze przygotowane, wykazane w rozkładach, w salach wykładowych dobrze dostosowanych do prowadzonych zajęć.

4.3) Polityka kadrowa Wydziału Nauk Geograficznych nawiązuje do misji i strategii rozwoju Uczelni i Wydziału, rozwoju silnego ośrodka naukowego o szerokim spektrum kształcenia. Podjęte na Wydziale działania zapewniły w ostatnich latach stabilny rozwój, o czym świadczy systematyczny wzrost liczby samodzielnych pracowników i osób z tytułami profesorskimi. W każdym roku akademickim nadawany jest kilku doktorantom stopień doktora. Kadra naukowo-dydaktyczna kierunku geografia wywodzi się głównie spośród absolwentów tego kierunku i reprezentuje różne specjalności w zakresie geografii fizycznej oraz geografii społeczno-ekonomicznej. Geografia uznawana jest za międzyobszarowy kierunek kształcenia, zatem uzupełniają kadre geograficzną przedstawiciele reprezentujący dziedziny wiedzy: nauk ekonomicznych i nauk technicznych.

Kadrę pracowników naukowo-dydaktycznych łódzkiego ośrodka geograficznego cechuje relatywnie niski wiek - we wszystkich grupach zatrudnienia, co wskazuje na dobre warunki do rozwoju naukowego. Mogą korzystać z urlopów naukowych, stypendiów, wyjeżdżać na staże i brać udział w wymianie naukowej i dydaktycznej. Z informacji podanej w Raporcie samooceny wynika, że w ostatnich pięciu latach tytuł profesora uzyskało pięciu nauczycieli akademickich, a doktora habilitowanego 15 osób. Obecnie, w toku są kolejne habilitacje, 6 pracowników ma otwarte przewody habilitacyjne. W latach 2009-2013 nadano stopień doktora 29 osobom. Jest to bardzo dynamiczny rozwój kadry, zapewniający stabilny poziom kształcenia. Kadra wywodzi się głównie spośród absolwentów kierunku geograficznego:

geografii fizycznej lub społeczno-ekonomicznej. Nauczyciele akademicy są zatrudniani na podstawie aktów mianowania oraz umów o pracę na czas nieokreślony, co sprawia, że minimum kadrowe na kierunku geografia jest stabilne.

Nauczyciele akademicy podlegają ustawowej (okresowej) ocenie działalności naukowej i organizacyjnej, która dotyczy wszystkich pracowników. Ocen takich dokonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca, biorąc pod uwagę zarówno osiągnięcia naukowe jak również wyniki pracy dydaktycznej i organizacyjnej. Dokonywane oceny są analizowane pod kątem rozwoju kadry oraz realizowanych zadań naukowych, dydaktycznych i promocji Wydziału. Na podkreślenie zasługuje znaczący przyrost w ostatnich latach kadry profesorów, doktorów habilitowanych i doktorów.

Według Raportu samooceny, nie ma obecnie potrzeby zwiększania liczebności kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału, natomiast należy utrzymać stabilny wzrost kwalifikacji, zwłaszcza młodych pracowników. Obecny stan kadrowy, w kontekście obecnego, jak i przewidywanego przyszłego naboru studentów, w pełni zabezpiecza/y potrzeby dydaktyczne. Zespół Oceniający odbył przewidziane w procedurach oceny spotkanie z nauczycielami prowadzącymi zajęcia na kierunku geografia. W spotkaniu wzięło udział około 47 osób. Opinie o Wydziale prezentowane przez nauczycieli akademickich były na ogół nadzwyczaj pozytywne z wyczuwalną więzią emocjonalną z macierzystą Uczelnią.

Jako mocną stroną Wydziału podkreślano tradycję uniwersytecką, skład personalny pracowników – z bardzo silnym zespołem „geografów ekonomicznych” oraz szerokie spektrum badań – bez kartografii i geologii. Jako słabą stroną wskazano nabory studentów, gdyż ich liczba na geografię ogólną jest coraz mniejsza, a na kierunek nauczycielski i studia zaoczne - zerowa. Podejmowana jest współpraca Wydziału ze szkołami oraz inne różne formy promocji geografii w regionie. W ostatnich latach narasta problem kształcenia nauczycieli geografii. Wynika to z pozycji geografii w szkołach oraz jest efektem częstych zmian przepisów w zakresie ich kształcenia.

Kolejna część dyskusji dotyczyła problemu pogodzenia obecnego system kształcenia z tradycjami akademickimi?. Uniwersytet stanowi tożsamość, albo ją utrzyma, albo przejdzie do grupy szkół zawodowych. Na studiach geograficznych jest dość dużo zajęć praktycznych, których studenci nie doceniają. Pracodawcy potrzebują ludzi otwartych, którzy chcą się uczyć, potrafią myśleć i rozwiązywać problemy.

Jakość kształcenia zależy od dostępności nauczyciela. Ostateczne parametry jakości kształcenia wynikają z parametrów brzegowych – liczebność grup i liczba godzin. Obecne oceny jakości kształcenia zostały bardzo sformalizowane. Stracona została specyfika zajęć prowadzonych przez różne osoby. To była szkoła mistrzowska, a obecnie jest jak w fabryce. W dążeniu do kształcenia specjalistycznego podstawowym problemem pozostaje wielkość grup. Przy liczebnych grupach niemożliwe jest dobre kształcenia praktyczne. Ćwiczenia prowadzone są w grupach 30-to osobowych. To eliminuje powszechny dostęp do prac laboratoryjnych i działań praktycznych. W konsekwencji następuje zmiana charakteru zajęć, przejście na zajęcia werbalne.

Na pytanie: czy wprowadzenie sylabusów wpłynęło na poprawę jakości kształcenia – szczególnie w odniesieniu do podejścia klasycznego kształcenia uniwersyteckiego?, odpowiedzi nie były jednoznaczne. Tradycja akademicka oparta była na dobrym kontakcie

nauczyciela z uczniem. Wówczas nie było mowy o plagiatach. Obecnie częste są zapożyczenia z tekstów oraz zmniejsza się zaufanie do nauczycieli i studentów. Tracony jest kontakt i relacje studenta z nauczycielem. Dawniej był kontakt mistrz-uczeń, a obecnie mistrz – USOS-uczeń. Nastąpiła rozbudowa administracji, a w konsekwencji konieczność sprawozdawania wszystkich działań. Więcej czasu poświęca się na przygotowywanie sprawozdań niż na naukę. Najlepszym systemem antyplagiatowym są nauczyciele.

Studenci niechętnie wypełniają ankiety dotyczące jakości kształcenia, zarówno w systemie USOS, jak i ankiety papierowe. Natomiast w ramach inicjatywy oddolnej, koła naukowe cyklicznie przyznają nagrody „Złoty Południk”, zaś konkurs na najlepszego nauczyciela jest rozstrzygany przez absolwentów – na gali rozdania dyplomów.

Stwierdzono, podobnie jak przy wcześniejszej ocenie akredytacyjnej, że na Wydziale realizowany jest bardzo szeroki zakres kształcenia specjalistycznego. W dalszym ciągu brakuje specjalistów z zakresu kartografii i topografii oraz fotointerpretacji i teledetekcji. Utrzymane zostało duże badawcze i dydaktyczne zaangażowanie nauczycieli akademickich, co przejawia się w licznych awansach naukowych - wzrost kadry profesorów, doktorów habilitowanych i doktorów.

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;)

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 4.1) Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe jak i pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu kształcenia.**
- 4.2) Minimum kadrowe na kierunku „geografia” jest spełnione. Zgłoszony do minimum kadrowego zespół 23 nauczycieli akademickich za wyjątkiem jednej osoby spełnia formalnoprawne i merytoryczne warunki do zaliczenia do minimum kadrowego na I i II stopniu kierunku „geografia”. Pozostała kadra naukowa prowadząca zajęcia na geografii bardzo dobrze uzupełnia szerokie spektrum specjalności realizowanych w Wydziale, co sprawia, że minimum kadrowe ma dobre zabezpieczenie. Do minimum kadrowego na studiach I stopnia na tym kierunku zaliczono 11 nauczycieli akademickich (7 doktorów habilitowanych i 4 doktorów), a 14 do minimum kadrowego na studiach II stopnia (3 profesorów, 5 doktorów habilitowanych i 6 doktorów), co jest zgodne z obowiązującymi przepisami. Reprezentują oni w zdecydowanej większości dziedzinę nauk o Ziemi, a także dziedzinę nauk ekonomicznych i dziedzinę nauk technicznych. Osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają warunki określone przepisami prawa i posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz wykazują dorobek naukowy z zakresu reprezentowanej dyscypliny. Obsada zajęć dydaktycznych, w ujęciu ogólnym, nie budzi wątpliwości. Stosunek liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów kierunku jest bardzo dobry; na**

studiach I i II stopnia wynosi odpowiednio 1:16 i 1:14. Na Wydziale realizowany jest bardzo szeroki zakres kształcenia specjalistycznego. Hospitowane zajęcia dydaktyczne prowadzone były na wysokim poziomie merytorycznym; w dobrych warunkach lokalowych i dobrym wyposażeniu technicznym sal wykładowych.

- 4.3) Polityka kadrowa Wydziału jest zgodna z założeniami rozwoju ocenianego kierunku. Na Wydziale istnieje system wsparcia rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, funkcjonuje również system oceny nauczycieli akademickich oraz weryfikacji obsady zajęć dydaktycznych. Zaangażowanie badawcze i dydaktyczne pracowników Wydziału oraz dobra polityka kadrowa zaowocowała licznymi awansami naukowymi; w latach 2009-2013 tytuł profesora uzyskało pięciu nauczycieli akademickich, doktora habilitowanego 15 osób a stopień doktora nadano 29 osobom. Rozwój naukowy oraz osiągnięcia badawcze poszczególnych jednostek i nauczycieli akademickich są bardzo różnicowane.**

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Pomieszczenia zajmowane przez Wydział Nauk o Ziemi powstały po generalnej przebudowie i rewitalizacji czterech pomieszczeń fabrycznych. Zwartą część dydaktyczno-badawczą uzupełnia dobrze wyposażone laboratorium do analiz fizycznych i chemicznych gruntów i wody. Osiągnięty stan bazy naukowo-dydaktycznej pozwala na realizację założonych efektów kształcenia.

Warunki lokalowe Wydziału Nauk o Ziemi są bardzo dobre; składają się na to dobrze urządzone pomieszczenia do pracy i badań naukowych oraz realizacji zadań dydaktycznych. Wydział posiada dwie aule na 155 i 135 miejsc, z pełnym wyposażeniem audiowizualnym, 4 sale wykładowe (86 miejsc) oraz 20 mniejszych sal wykładowo-ćwiczeniowych wyposażonych w rzutniki multimedialne oraz stanowiska komputerowe. Laboratoria katedr wykorzystywane jako pracownie magisterskie oraz specjalistyczne pracownie (po ok. 20 miejsc): kartograficzna, geologiczna, gleboznawcza, fizyczna, dydaktyczna z dobrym wyposażeniem aparaturowym. Na Wydziale są 4 pracownie komputerowe (dwie na 30 stanowisk, jedna na 26 i jedna na 10 stanowisk), dobrze wyposażone w podstawowe i specjalistyczne oprogramowanie, np. Autodesk Infrastructure Suite, ArcGis 10.2, ArcGis Site, z którego mogą korzystać pracownicy i studenci. W budynku przy ul. Kopcińskiego 31 jest dostępna sieć bezprzewodowa WIFI. Studenci mieli jednak pewne zastrzeżenia do wyposażenia informatycznego sal. Ich zdaniem w niektórych pracowniach specjalistycznych jest zbyt mało sprzętu w stosunku do liczby osób biorących udział w zajęciach lub jakość sprzętu uniemożliwia realną pracę na programach specjalistycznych.

Specjalistyczna aparatura oraz sprzęt do badań laboratoryjnych i terenowych zgromadzona jest w Laboratorium przy ul. Kopcińskiego. Na wyposażeniu laboratorium jest spektrometr absorpcji atomowej AAS 1N firmy Carl Zeiss-Jena, Spektrometr UV/VIS model MARCEL s330, wielofunkcyjny miernik elektrochemiczny CX-742 firmy Elmetron oraz sprzęt do analizy wody i powietrza (stacjonarny i przenośny) i gruntów.

Bardzo dobre wyposażenie aparaturowe i sprzętowe ma Katedra Meteorologii i Klimatologii. Urządzenia, niekiedy unikatowe w kraju, są wykorzystywane do specjalistycznych pomiarów

i analiz dotyczących cech klimatu miasta. Są to badania prowadzone na wysokim poziomie, włączone do programów międzynarodowych, dostarczają oryginalnych danych mających znaczenie naukowe i praktyczne.

Nowoczesny sprzęt pomiarowy zainstalowany został, przez pracowników Zakładu Hydrologii, w dobrze oprzyrządowanej własnej zlewni badawczej Sokołówki, położonej w strefie podmiejskiej Łodzi, który pozwala na ocenę ilości i jakości wody na poszczególnych fazach obiegu hydrologicznego. Jednocześnie jest to dobre miejsce do realizacji przedmiotowych ćwiczeń terenowych. Uzyskane wyniki mają znaczenie naukowe i aplikacyjne.

Biblioteka Geograficzna o statusie biblioteki wydziałowej, z dwoma czytelniami – łącznie ma 48 miejsc. Czytelnie oraz wypożyczalnia są dostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową. W czytelni jest wolny dostęp do zbiorów czasopism geograficznych. Czytelnicy mogą korzystać z 10 komputerów z dostępem do Internetu, w których jest dostęp do źródeł elektronicznych udostępnianych w sieci ogólnouniwersyteckiej. Zasoby biblioteczne obejmują 20757 woluminów podręczników, monografii i przewodników, 18684 woluminów czasopism, 61175 jednostek zbiorów kartograficznych (mapy ogólnogeograficzne i specjalistyczne, atlasy, plany miast). Biblioteka prowadzi wymianę krajową z 17 instytucjami krajowymi oraz 30 zagranicznymi. Ponadto na drodze wymiany uzupełniane są o serię 34 tytułów czasopism zagranicznych i 36 tytułów czasopism polskich. Zasoby biblioteczne oraz dostęp do źródeł elektronicznych i zasobów cyfrowych baz danych on-line stwarza studentom i pracownikom dobre warunki do korzystania z krajowego i zagranicznego dorobku naukowego.

Bazę naukowo-dydaktyczną uzupełnia Muzeum Geologiczne Wydziału Nauk Geograficznych, w którym zgromadzonych jest prawie 5 tysięcy eksponatów (minerałów, kryształów syntetycznych, meteorytów, skamieniałości). Muzeum prowadzi działalność naukową, dydaktyczną i popularyzatorską (rocznie odwiedza 6000-7000 osób), co dobrze wpisuje się w promocję Wydziału.

Na podkreślenie zasługują działania logistyczne i administracyjne Wydziału skierowane do studentów z niepełnosprawnościami; budynki i sale dydaktyczne są przystosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Również Władze Wydziału zwracają szczególną uwagę na szczególne potrzeby osób z różnymi niesprawnościami.

Nieodłącznym elementem wykształcenia geograficznego (studiów geograficznych) są terenowe ćwiczenia przedmiotowe i regionalne, które mają przygotować absolwentów do realizacji zadań praktycznych. Łączna liczba godzin zajęć terenowych wynosi 327, którym przypisano 56 punktów ECTS. Obejmują one ćwiczenia terenowe z meteorologii, hydrografii, geomorfologii, topografii i geografii społeczno-ekonomicznej oraz ćwiczenia terenowe ogólnogeograficzne: Sudety i Nizina Śląska Wyżyny Polski i Karpaty. Zajęcia te, prowadzone są w relatywnie wysokim rozmiarze, ułatwiają studentom zdobycie określonych kompetencji, kwalifikacji i postaw społecznych.

Dalsze przygotowanie studenta do realizacji zadań zawodowych następuje w czasie praktyk zawodowych. Czas ich realizacji przypisano po zaliczeniu drugiego roku studiów. Student sam wybiera miejsce (instytucje) odbywania praktyk, jak również ich formę (ciągła, okresowa). O merytorycznym uzasadnieniu podjęcia praktyki w danej instytucji decyduje

kierunkowy opiekun praktyk. Mogą się one odbywać w urzędach, firmach, instytucjach państwowych i prywatnych a mianowicie: instytucjach administracji państwowej różnego szczebla, przedsiębiorstwach, instytucjach związanych z kształtowaniem i zagospodarowaniem środowiska, ochroną przyrody czy też biurach podróży. W raporcie samooceny nie ma wskazanych jednostek, z którymi Wydział ma podpisane umowy o przyjęciu studentów na praktyki. Na specjalności nauczycielskiej studenci odbywają praktyki szkolne.

Z protokołu posiedzenia Rady Pracodawców i Biznesu przy Wydziale Nauk Geograficznych z dnia 24.06.2014 wynika, że znajdują się w niej przedstawiciele jednostek, w których studenci odbywają praktyki zawodowe: Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Miasta Łódź, Starostwa Powiatowego, Regionalnej Organizacji Turystycznej, Polskiej Organizacji Turystycznej, Centrum Informacji Turystycznej, Zarządu Zieleni Miejskiej, Projektowania Urbanistycznego S.c., Mapa Sp. Zoo., Geotechniki-Łódź. Instytucje te są odpowiednie dla studentów geografii i mogą stanowić potencjalne miejsca pracy dla przyszłych absolwentów.

W latach 2009-2013 baza dydaktyczna była dostosowywana do potrzeb wynikających z pojawiania się nowych specjalizacji oraz zwiększenia liczebności grup studenckich. Równocześnie baza i aparatura pomiarowa podlegały modernizacji wynikającej z uzupełniających zakupów sprzętu i aparatury, często koniecznej dla realizacji grantów. Baza dydaktyczna stwarza dobre warunki do realizacji założonych celów kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział Nauk o Geograficznych ma nowoczesną bazę dydaktyczną spełniającą potrzeby badań naukowych i dydaktyki na kierunku geografia. Sale wykładowe, ćwiczeniowe i pracownie wyposażone są w sprzęt audiowizualny, pozwalający na stosowanie na zajęciach dydaktycznych nowoczesnych metod przekazywania wiedzy. Studenci mają dostęp do wymaganej literatury oraz do Internetu, mogą korzystać z pracowni komputerowych, jednak formułowali uwagi do jakości sprzętu informatycznego. Aparatura analityczna i pomiarowa, zgromadzona w Katedrach oraz w wydziałowym laboratorium zaspokaja potrzeby wynikające ze specyfiki badań prowadzonych na kierunku „geografia”. Na uwagę zasługuje specjalistyczna aparatura i baza pomiarowa zorganizowana w Katedrze Meteorologii i Klimatologii oraz w Katedrze Hydrologii i Gospodarki Wodnej. Baza dydaktyczna stwarza dobre warunki do realizacji założonych celów i efektów kształcenia. Pomieszczenia dydaktyczne jednostki są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci sami wybierają/proponują miejsca do odbycia praktyk w instytucjach i urzędach zapewniających nabycie im odpowiednich kwalifikacji zawodowych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Na Wydziale Nauk Geograficznych zatrudnionych jest 97 nauczycieli akademickich, w tym 30 osób z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego, 6 osób ze stopniem

doktora oraz 6 magistrów. Ponadto na Wydziale jest zatrudnionych 26,5 pracowników nie będących nauczycielami akademickimi. Dorobek publikacyjny pracowników Wydziału jest znaczący jakościowo i duży ilościowo. Z materiałów zebranych w czasie wizytacji wynika, że w latach 2009-2014 pracownicy opublikowali około 1200 różnych prac, w tym 48 znajdujących się na liście A MNiSW (0,5/osobę), 297 na liście B MNiSW (3/osobę), kilkadziesiąt monografii oraz ponad 660 rozdziałów w opracowaniach zwartych i monograficznych wydanych w języku polskim lub angielskim.

Działalność naukowa pracowników Wydziału Nauk Geograficznych jest prowadzona w obrębie jednostek organizacyjnych, zgodnie z zainteresowaniami i profilem badawczym katedr, a także z realizowanymi zajęciami dydaktycznymi. Badania podejmują wszechstronne poznanie stanu i dynamiki komponentów środowiska przyrodniczego (litosfera, wody, klimat) oraz do oceny możliwości i skutków gospodarczej działalności człowieka, a także ich wymiaru przestrzennego. Rozwiązywane zadania rozpatrywane są w różnych skalach, mających zarówno znaczenie poznawcze, jak też aplikacyjne. Są one ukierunkowane na rozwiązywanie zadań w skali regionalnej i lokalnej. Część zadań badawczych jest realizowana od wielu lat, a wyniki są mierzone w liczbie i jakości publikacji. Również systematycznie podejmowane są nowe zadania wynikające z aktualnych trendów badawczych w nauce światowej oraz z potrzeb praktycznych.

Wśród tematów badawczych na podkreślenie zasługuje podjęcie nowatorskich prac metodycznych i praktycznych nad obiegiem węgla w przyrodzie; a obieg dwutlenku węgla jest badany z wykorzystaniem metod meteorologicznych i gleboznawczych. Nowe metody badań stosowane są w opracowaniach geomorfologicznych i hydrologicznych. W badaniach społeczno-ekonomicznych wyróżniają się tematy związane z zagadnieniami regionalnymi, głównie z obszarem Łodzi i regionem łódzkim w różnych aspektach – urbanizacyjnym, ludnościowym, zagospodarowania przestrzennego, dziedzictwa kulturowego, przemian społeczno-przestrzennych Łodzi i innych miast w Polsce. Ważną grupę prac stanowią badania podejmujące problemy edukacji w odniesieniu do nauczania geografii na poziomie szkolnym.

Badania naukowe są finansowane częściowo z dotacji budżetowej na utrzymanie potencjału badawczego i dotacji na prowadzenie badań przez młodych naukowców (ok. 30%) i z grantów uzyskiwanych przez nauczycieli akademickich (70% w roku 2013). W latach 2009-2013 pracownicy Wydziału Nauk Geograficznych realizowali badania naukowe w ramach 23 projektów finansowanych lub dofinansowanych ze środków MNiSW, lub NCN. Jeden z projektów *Wpływ procesów gentryfikacji i wykluczenia społecznego na przemiany społeczno-przestrzenne obszarów śródmiejskich wielkich miast na przykładzie Warszawy, Łodzi i Gdańska*, realizowany przez Zakład Urbanizacji Przestrzeni, jest projektem unijnym koordynowanym przez Università Cattolica del Sacro Cuore, Mediolani.

Zwiększająca się aktywność pracowników w poszukiwaniu środków finansowych, znajduje wyraz w poziomie uzyskiwanych dotacji, co sprzyja podejmowaniu nowych tematów, a jednocześnie odzwierciedla szerokie spektrum zainteresowań nauczycieli akademickich łódzkiego ośrodka geograficznego. Wymiernym efektem prowadzonych badań, oprócz publikacji, są uzyskane stopnie i tytuły naukowe, które w ostatnich latach znacząco poprawiły stan kadrowy Wydziału.

Prowadzone badania mają ścisły związek z obszarami kształcenia na kierunku „geografia”. Ich wysoka jakość jest możliwa dzięki zaangażowanej i licznej kadrze naukowej, a także dobrej bazie lokalowej i zapleczu aparaturowemu. Wyniki zespołowych i indywidualnych badań osiągniętych podczas realizacji grantów mają bezpośredni wpływ na rozwój naukowy jednostki i proces dydaktyczny - poprzez wzbogacanie treści merytorycznej przedmiotów. W większym stopniu nowa wiedza i metody badawcze przekazywane są studentom magistrantom, którzy niejednokrotnie biorą udział w badaniach prowadzonych w ramach ich prac magisterskich.

Na Wydziale Nauk Geograficznych studenci i doktoranci włączani są do badań prowadzonych na Wydziale, zarówno poprzez wybór tematów własnych prac dyplomowych i magisterskich oraz jako pracownicy pomocniczy przy realizacji grantów i prac realizowanych w katedrach. Niezależnie od tego, studenci wykazują aktywność naukową w ramach działalności Studenckiego Koła Naukowego Młodych Geografów „Geoholicy”. W latach 2009-2013 Koło liczyło od 10 do 22 członków, a jego członkowie brali czynny udział w: - XXI Konwersatorium Wiedzy o Mieście nt. *Funkcja turystyczna miasta*, Ogólnopolskiej Konferencji Studenckich Kół Naukowych w Poznaniu pt. *Innowacje – od teorii do praktyki – od pomysłu do sukcesu*, Ogólnopolskim Spotkaniu Ekologicznych Organizacji Pozarządowych „eKolumna 2010”, XII Ogólnopolskim Forum Przedmiotów Przyrodniczych „Praktyczne aspekty edukacji przyrodniczej”, konferencji naukowej w Teresinie koło Warszawy „Edukacja przygodą”, Kopernikańskim Sympozjum Studentów Nauk Geograficznych organizowanym w Toruniu, VI edycji Studenckich Warsztatów Geofizycznych „Geosfera” w Warszawie, gdzie zaprezentowali wyniki badań z wyjazdu terenowego nad Jeziorsko. Studenci zorganizowali w Łodzi konferencję „Zmienność przestrzenno–czasowa, a dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe” oraz obóz naukowy – Przedbórz i Przedborski Park Krajobrazowy. W latach 2009-2013 w wydawnictwach wydziałowych opublikowano kilka prac, w których autorami lub współautorami byli studenci. Wydział Nauk Geograficznych ma podpisane umowy o współpracy naukowej i dydaktycznej z wieloma uczelniami zagranicznymi. Liczba partnerów do współpracy jest systematycznie poszerzana. W roku 2013 podpisano umowy z Państwowym Uniwersytem w Permie, Czerniowieckim Instytutem Handlowo-Ekonomicznym Kijowskiego Uniwersytetu Handlowo-Ekonomicznego, Uniwersytem we Lwowie, Politechniką Lwowską. Współpraca naukowa jest finansowana z pozyskanych funduszy na realizację programów międzynarodowych oraz z budżetów zainteresowanych jednostek. Wspólnie z ośrodkami zagranicznymi realizowano w ostatnich latach 11 zadań badawczych.

Z materiałów zestawionych w Raporcie Samooceny wynika, że owocna współpraca z jednostkami zagranicznymi realizowana jest przez:

- Zakład Geografii Politycznej, który podjął współpracę z Uniwersytem Primorska w Koprze na Słowenii (University of Primorska Faculty of Humanities); w ramach międzynarodowego konsorcjum pod nazwą International Doctoral Student Exchange Programme in Geography (IDSEPG Consortium) i realizowane są programy finansowane ze źródeł UE (programy Erasmus Mundus, LLP, CEEPUS itp.).
- Katedra Meteorologii i Klimatologii WNG uczestniczy w realizacji międzynarodowego projektu „Urban Surface Energy Balance: Land Surface Scheme Model Comparison Project”,

koordynowanego przez prof. Sue Grimmond z King's College London, Wielka Brytania. Od 2010 r. Katedra uczestniczy w realizacji programu badawczego BACC II – Second BALTEX Assessment of Climate Change for the Baltic Sea Basin. Koordynatorami programu są: przedstawiciele Helmholtz-Zentrum Geesthacht - Niemcy i University of Göteborg - Szwecja. Od grudnia 2011 r. uczestniczy również w realizacji programu COST ES1102 - VALUE (Validating and Integrating Downscaling Methods for Climate Change Research). Instytucją koordynującą jest Leibniz Institute of Marine Sciences, Kilonia, Niemcy. W roku 2011 kontynuowano współpracę z University of British Columbia, Kanada, skupioną wokół badań miejskiej wyspy ciepła i bilansu radiacyjnego miasta. Prowadzono również współpracę z University of Szeged, Węgry – (klimat miast) oraz z Lund University, Szwecja (niże nad Północnym Atlantykiem - wymiana opracowań klimatologicznych i danych meteorologicznych).

W ramach programu ERASMUS w latach 2009-2012 corocznie uczestniczyło w międzynarodowych programach oraz wymianie realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi kilku studentów. W tych latach wyjechało do ośrodków zagranicznych 25 studentów, przyjechało 7. W tym samym okresie w wymianie zagranicznej uczestniczyło 10 nauczycieli Wydziału. Natomiast w roku 2013 w ramach programu ERASMUS/MOBILITY DIRECT przyjechało na studia geograficzne 10 studentów zagranicznych oraz wyjechało dwu nauczycieli akademickich.

W roku 2013 na zaproszenie jednostek naukowych przyjechało na Wydział 10 gości zagranicznych z Rosji, Iraku, Norwegii, Słowacji i Litwy. W ramach umowy o bezpośredniej współpracy przebywało w Łodzi 7 studentów z opiekunem z Uniwersytetu Hydrologiczno-Meteorologicznego w Petersburgu.

W latach 2009-2013 zorganizowano 27 zajęć (przedmiotów) w językach obcych, z tego 21 dla studentów zagranicznych oraz sześć dla studentów zagranicznych i polskich. Liczba studentów zagranicznych wynosiła od 1 do ponad 20 osób. Zajęcia prowadzono w języku angielskim, a w ostatnim roku również w języku rosyjskim.

W latach 2009-2013 potencjał naukowy Wydziału Nauk Geograficznych zwiększył się, co wyraża się we wzroście liczby profesorów i doktorów habilitowanych oraz w systematycznym unowocześnianiu aparatury pomiarowej i analitycznej, szczególnie kupowanej do realizacji grantów. Swój potencjał badawczy wzmocniła Katedra Meteorologii i Klimatologii, również dzięki tematycznej współpracy z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Krajowa i międzynarodowa współpraca naukowa sprzyja poszerzaniu realizowanych zadań, a jednocześnie pozwala na przekazywanie nowoczesnej wiedzy studentom, szczególnie magistrantom oraz zaangażowanym studentom pracującym w Studenckim Kole Naukowym.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Nauczyciele akademicy Wydziału Nauk Geograficznych umiejętnie łączą badania naukowe z obowiązkami dydaktycznymi. Wyniki uzyskiwane z badań znajdują zastosowanie w dydaktyce, szczególnie na drugim stopniu kształcenia, co jednocześnie decyduje o utrzymaniu wysokiego poziomu kształcenia na studiach geograficznych.

Rozwój poszczególnych specjalności nie jest równomierny, co szczególnie można zauważyć w wyposażeniu w aparaturę badawczą, współpracę krajową i międzynarodową oraz jakość publikacji. Studenci, szczególnie pracujący w Kole naukowym GEOCHOLICY wykazują dużą aktywność naukową. Corocznie kilku studentów wyjeżdża do innego ośrodka zagranicznego, w wymianie tej uczestniczą również nauczyciele akademicy. Wskazane jest poszerzanie współpracy naukowej poprzez udział w międzynarodowych programach badawczych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1). Zasady rekrutacji są sformułowane w sposób przejrzysty i zrozumiały, nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, pozwalają na selekcję i zapewniają przyjęcie odpowiednio przygotowanych kandydatów na kierunek „geografia”. Rekrutacja kandydatów na studia organizowana jest przez WNG UŁ zgodnie z zasadami określonymi w Uchwałach Senatu UŁ, na rok akademicki 2014/15 jest to Uchwała Senatu UŁ nr 173 z dnia 13 maja 2013r. ze zm., określająca zasady przyjęć na pierwszy rok studiów I stopnia, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Łódzkim. Informacje nt. rekrutacji zamieszczone są na stronie www.rekrutacja.uni.lodz.pl i www.geo.uni.lodz.pl. Rejestracja kandydatów na wszystkie kierunki prowadzone na WNG, w tym na geografię na studia I stopnia (licencjackie) i II stopnia (magisterskie), odbywa się drogą elektroniczną w momencie uruchomienia systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów na szczeblu ogólnouczelnianym. Listy kandydatów zarejestrowanych przesyłane są do Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Postępowanie kwalifikacyjne ma charakter konkursowy. Podstawą oceny kwalifikacyjnej na studia I stopnia na kierunek geografia jest wynik z egzaminu maturalnego z czterech przedmiotów z grupy wymaganych: po jednym wymaganym z grupy: 1). geografia, WOS, język obcy, matematyka, informatyka, fizyka, oraz z grupy 2) geografii, WOS, matematyki, języka obcego, informatyki, historii, fizyki i z dowolnych dwóch przedmiotów zdawanych na maturze.

O przyjęcie na studia stacjonarne i niestacjonarne II stopnia mogą ubiegać się przede wszystkim absolwenci studiów licencjackich kierunku „geografia” oraz absolwenci studiów licencjackich lub magisterskich kierunków pokrewnych (geografii, oceanografii, turystyki i rekreacji i in.), których program kształcenia jest zbliżony do programu kształcenia na kierunku „geografia”, a podstawą ich przyjęcia jest ocena ukończenia studiów wyższych.

Orientacyjny limit miejsc na geografię stacjonarną wynosi 90, a na niestacjonarną 60. W przypadku nie wypełnienia limitów miejsc WKR ogłasza drugi i trzeci nabór, który odbywa się na identycznych zasadach, jak w przypadku naboru pierwszego. W roku akademickim 2013/14 na WNG odbyły się trzy rekrutacje, dzięki którym przyjęto na I rok studiów I stopnia kierunku „geografia” 41 studentów i na I rok studiów II stopnia – 129 studentów.

Studenci uczestniczący w spotkaniu nie zgłosili uwag do procesu rekrutacji. Ich zdaniem kryteria przyjęć są jasno określone i są sprawiedliwe. W opinii niektórych studentów wymagania na studia II stopnia są nieco zaniżone w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia I stopnia.

7.2). Na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz opinii wyrażanych przez studentów, należy stwierdzić, że system ocen jest przejrzysty i klarowny. Obecni na spotkaniu pozytywnie odnieśli się do kryteriów ocen, czy też ich przełożenia na faktycznie zdobyte osiągnięcia.

Zgodnie z opinią studentów wyrażoną podczas spotkania z Zespołem Oceniającym zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne. Studenci na ogół są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności i wiedzy oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów, mogą również negocjować oceny poprzez argumentowanie swojego toku myślenia, choć nie jest to praktyka powszechna (np. z przedmiotu statystyka i hydrologia czują się oceniani niesprawiedliwie). Należy na to zwrócić uwagę. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż skargi studentów wynikające z ankiet lub pism skierowanych bezpośrednio do Dziekana (np. dotyczące niesprawiedliwych ocen lub faworyzowania studentów) były dotychczas na bieżąco rozwiązywane. Przykładem może być zmiana prowadzącego z języka angielskiego lub rozmowy przeprowadzone z pracownikami co do których były uwagi studentów. Obecni na spotkaniu poinformowali również, że mają do dyspozycji odpowiednią liczbę terminów zaliczeniowych. Wiedzą też, jak ewentualnie wesprzeć swoje starania egzaminem komisyjnym.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym deklarowali, że posiadają pełną wiedzę na temat zasad zaliczenia, zakresu egzaminów i sposobu oceniania i znają zasady postępowania określone w Regulaminie Studiów. Na początku zajęć studenci są informowani o zasadach zaliczeń. Egzaminy i zaliczenia przeprowadzane są w sposób określony na początku kursu, w większości przypadków sprawdzają wiedzę i umiejętności praktyczne. System kształcenia mobilizuje studentów do ukończenia studiów w przewidzianym terminie.

7.3). Uczelnia bierze udział w systemie mobilności studentów – MOST. Program ten jest adresowany między innymi do studentów I stopnia, których zainteresowania naukowe mogą być realizowane poza jednostką macierzystą poprzez odbywanie semestralnych lub rocznych studiów w innym uniwersytecie na terenie kraju. Oceniany kierunek przyjmuje także w studentów z innych ośrodków akademickich. Elementem systemu mobilności studentów jest również program Erasmus. Wydział ma podpisane umowy z kilkunastoma ośrodkami zagranicznymi, które w ramach tego programu umożliwiają studentom studiowanie na innych uczelniach. Informacje o zasadach kwalifikacji są ogólnodostępne i przejrzyste. Jednak niewielu studentów chce wyjeżdżać na studia zagraniczne - zaledwie kilka osób rocznie korzysta z tych wyjazdów, studenci nie są nimi zainteresowani. Zarówno studenci, jak i przedstawiciele Jednostki podkreślają obiektywne trudności stojące na przeszkodzie do zwiększenia mobilności. Jako główne powody wymienia się przede wszystkim niskie zarobki studentów, których nie rekompensuje stypendium przyznawane np. w ramach programu Erasmus+. Dodatkowym problemem, na który wskazuje całe środowisko akademickie na Wydziale, jest kwestia słabej wiary w umiejętności językowe. W postrzeganiu tego problemu istnieją rozbieżności pomiędzy pracownikami Wydziału a studentami. W opinii studentów wyjazdy na studia zagraniczne są stratą czasu, bowiem na macierzystej Uczelni nauczą się więcej i mają lepsze możliwości do samorozwoju. Ponadto studenci twierdzili, iż osoby, które uczestniczyły w wyjazdach studyjnych musiały nadrabiać duże zaległości programowe,

powstałe przez wadliwie skonstruowane Learning Agreement. Natomiast z Raportu samooceny i rozmów przeprowadzonych z pracownikami Jednostki wynika, iż studenci studiów II stopnia uczestniczący w programach Erasmus, Mobility Direct otrzymują indywidualną organizację studiów w zakresie seminarium magisterskiego i pracowni magisterskiej, co umożliwia im terminowane zrealizowanie pracy dyplomowej (pracują z promotorami indywidualnie) i praktyka ta zdaje egzamin. Studenci posiadają dobrą wiedzę odnośnie systemu punktacji ECTS. Znają ich ideę, sposób wyceniania nakładu pracy oraz opisywalność tymi punktami programów studiów. Jednak trudno w pełni ocenić jak w rzeczywistości funkcjonuje ten system ze względu na zbyt małą liczbę osób korzystających z wymian studenckich, chociaż zdaniem Władz wprowadzenie punktów ECTS zwiększyło mobilność studentów, jednak jest ona nadal niska. Warto zastanowić się nad możliwością zwiększenia mobilności studentów, a także nad międzynarodowymi programami staży i praktyk, których intensyfikacja mogłaby wnieść nową jakość studiowania i bezcenne doświadczenie.

7.4). Studenci na spotkaniu z członkiem Zespołu Oceniającego PKA podkreślili wysoką jakość obsługi naukowej i dydaktycznej. W opinii osób, które uczestniczyły w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA jakość obsługi administracyjnej na Wydziale stoi na najwyższym poziomie. Zdaniem studentów godziny pracy sekretariatu są odpowiednie, zaś wiedza i umiejętności pracowników pomagają w rozwiązaniu wszelkich ich problemów formalno-prawnych. Studenci dostrzegają wsparcie, tak przy okazji rozwiązywania swoich problemów, związanych ze studiowaniem, jak i ze sprawami socjalno-bytowymi, mieli jednak pewne uwagi do wsparcia przez opiekunów roku, którzy powoływani są dla pierwszych lat studiów. Studenci poinformowali, że ich kontakt z opiekunem roku jest sporadyczny. Natomiast można było wywnioskować, iż studenci ze swoimi problemami bezpośrednio zwracają się do prodziekana ds. studenckich.

Wszystkie niezbędne informacje znajdują się w Internecie oraz na tablicach informacyjnych. Wykładowcy są dla studentów dostępni na konsultacjach oraz drogą elektroniczną (e-mail, często telefon). W przekonaniu obecnych na spotkaniu wybór promotora pracy dyplomowej, jak i tematu pracy zależy od specjalizacji. Niektórzy prowadzący seminaria ograniczają studentów do wyboru tematów z zaproponowanej listy, zaś inni podczas seminariów zalecają czytanie własnych podręczników. Jednak zdecydowana większość obecnych na spotkaniu studentów wysoko oceniała wsparcie merytoryczne promotorów, którzy pomagają im w wyborze tematu oraz wypracowywaniu rozwiązań pozwalających na stworzenie i realizację koncepcji pracy, będącej często częścią pracy badawczej. W odczuciu większości studentów liczebność grup na seminariach dyplomowych umożliwia kultywowanie relacji mistrz-uczeń oraz pozwala na przedstawienie kolejnych etapów prac innym seminarzystom.

Studenci twierdzą, że system USOS nie jest w pełni wykorzystywany na kierunku „geografia”. W przekonaniu obecnych na spotkaniu realnie służy im jedynie do sprawdzania sylabusów i ocen. Warto zastanowić się nad opracowaniem poradnika dotyczącego korzystania z systemu USOS oraz pełniejszym wykorzystaniem funkcjonalności tego systemu.

Sylabusy są skonstruowane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Zawierają jednak luki, szczególnie w sferze literatury. Studenci korzystają z nich przy wyborze zajęć z puli „do wyboru” oraz przy przygotowaniach na kolejne zajęcia w ramach danego przedmiotu. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że w sylabusach znajduje się wszystko co niezbędne, żeby przygotować się na zajęcia i zaliczenia, przy czym z treścią sylabusów są zaznajamiani przez wykładowcę na pierwszych zajęciach organizacyjnych. Sylabusy zawierają podstawowy opis przedmiotu, zakładane efekty kształcenia, często potrzebną do ich realizacji literaturę obowiązkową i rozszerzającą, a także warunki i kryteria zaliczenia. Studenci podkreślają, że zalecane materiały dydaktyczne są odpowiednie i przydatne w realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia, choć często nie korzysta się ze wszystkich pozycji wymienionych w dziale poświęconym literaturze.

Czynnikiem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce są stypendia Rektora. Programy opieki materialnej i socjalnej Uniwersytetu Łódzkiego są oferowane w zakresie gwarantowanym przez Ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Informacje na temat świadczeń pomocy materialnej oraz sposobu w jaki student może się o nie ubiegać jest przedstawiana podczas dni adaptacyjnych dla studentów I roku oraz dostępna na stronie internetowej Uczelni. W opinii studentów Dziekanat oraz prodziekan ds. studenckich wspiera studentów w procesie uzyskania stypendiów, wskazuje i pomaga uzupełnić braki w dokumentacji oraz służy radą w rozwiązywaniu problemów. System przyznawania świadczeń jest przejrzysty i dobrze zorganizowany, dzięki czemu pomoc trafia do studentów w terminach, które sami uznają za optymalne, tj. stypendium socjalne w kolejnym miesiącu po złożeniu wniosku, zaś jeżeli chodzi o stypendium Rektora dla najlepszych studentów to do grudnia roku, w którym złożono wniosek. Taki stan rzecz potwierdzają wydane decyzje administracyjne, znajdujące się w teczkach osobowych studentów. W ocenianej jednostce przygotowaniem „listy rankingowej” najlepszych studentów zajmuje się Wydziałowa Komisja Stypendialna licząca czterech studentów, która działa w ramach Wydziałowej Rady Samorządu Studentów. Należy podkreślić, iż zaangażowanie studentów w prace Komisji Stypendialnej jest bardzo duże, a studenci uczestniczący w nich poznają zasady pomocy stypendialnej, pracy Dziekanatu i Centrum Obsługi Studenta.

Studenci mają również zapewnione wsparcie ze strony Akademickiego Biura Karier. Mogą zasięgnąć porady związanej z doбором ścieżki kształcenia, a także mogą skonsultować lub uzyskać pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych o pracę. Biuro Karier UŁ. organizuje cykl szkoleń, targi pracy i podejmuje inne inicjatywy związane z ułatwieniem zdobycia pracy. Podczas tzw. Akademii Kompetencji studenci i zakwalifikowani absolwenci mogą nabyć kompetencje ułatwiające im podjęcie aktywności zawodowej. Ponadto zajęcia te pozwalają wykształcić u młodych ludzi cechy pożądane na rynku pracy, a także umożliwiają poszerzenie wiedzy oraz zdobycie informacji dotyczących kultury organizacyjnej obowiązującej w danej firmie, czy instytucji. W warsztatach biorą udział przedstawiciele różnych branż z rejonu łódzkiego. Inną godną podkreślenia inicjatywą Biura Karier jest Recruitment date. W trakcie tych spotkań uczestnicy uczą się wstępnej rozmowy rekrutacyjnej na proponowane przez pracodawców stanowisko pracy, na praktyki bądź staże.

Podkreślanymi przez studentów mocnymi stronami Uczelni są przede wszystkim wykładowcy oraz prestiż Uczelni, a także praca Dziekanatu i administracji. Natomiast krytycznie wypowiedzieli się na temat zawiązywania się niektórych zajęć do wyboru, które często nie są otwierane z uwagi na zbyt wygórowaną liczbę osób potrzebnych do ukonstytuowania się grupy zajęciowej, co wynika z uregulowań wewnętrznych Uczelni. Studenci podczas spotkania z przedstawicielami Zespołu oceniającego wrzucili satysfakcję z systemu opieki naukowo-dydaktycznej oraz materialnej. Administracja na poziomie Wydziału jest określana jako przyjazna studentowi. Pracownicy administracji są odbierani jako osoby pracowite i chętne do pomocy.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady i kryteria rekrutacji są przejrzyste, sformułowane w sposób zrozumiały, nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, jednak ze względu na niż demograficzny pomimo dodatkowych kolejnych dwóch naborów istnieją duże problemy z wypełnieniem limitu przyjęć, w szczególności na studiach I stopnia. WNG podejmuje szeroki zakres działań aby zniwelować ten niekorzystny trend. Uczelnia wspiera studenta w procesie rekrutacji za pomocą dobrze dostępnych i kompletnych informacji na temat oferty dydaktycznej kierunków.

7.2) Wymagania w obrębie przedmiotów dotyczące oceniania są określone i powszechnie dostępne. W opinii studentów oceny służą weryfikacji wiedzy i w większości przypadków są formułowane w obiektywny i przejrzysty sposób. Studenci są informowani przez nauczycieli akademickich o błędach jakie popełnili podczas egzaminów i zaliczeń, dzięki czemu przyczyny błędów są wyjaśniane lub negocjowane.

7.3) Uczelnia, jak i Wydział zapewniają dostęp do studenckiej mobilności - oferuje zestaw umów bilateralnych. Niestety studenci w małym stopniu są zainteresowani programami wymian.

7.4) Jakość obsługi dydaktycznej oraz materialnej na Wydziale Nauk Geograficznych należy ocenić jako wysoką. Należałoby jednak zwrócić większą uwagę na pracę opiekunów roku. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów, podobnie jak pracownicy administracji. Programy opieki materialnej i socjalnej w UŁ są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. W regulaminie przyznawania pomocy materialnej nie stwierdzono uchybień prawnych.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (zwany dalej WSZJK lub Systemem) wprowadzony został w Uniwersytecie Łódzkim Uchwałą nr 221 Senatu Uczelni z

dnia 21 czerwca 2010 r. w sprawie zapewnienia jakości kształcenia w UŁ. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu jakości kształcenia sprawuje Rektor. Uchwała ta określa cele i procedury zapewnienia jakości, monitorowanie i podnoszenie jakości kształcenia, podniesienie rangi pracy dydaktycznej, stworzenie procedur oceny metod i warunków kształcenia oraz programów studiów uwzględniających modele stosowane w innych uczelniach, zwiększenie mobilności studentów w kraju i za granicą, a także zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o metodach oceny kształcenia. W powyższym dokumencie przewiduje się również powołanie Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia (organu opiniodawczo-doradczego i kontrolnego powołanego Zarządzeniem nr 53 Rektora z dnia 28 grudnia 2012 r.) oraz komisji ds. jakości kształcenia poszczególnych samodzielnych jednostek organizacyjnych UŁ - powoływanych przez dziekanów w drodze zarządzenia.

Zgodnie z Uchwałą Senatu UŁ nr 221 podjętą w dniu 21 czerwca 2010 r. powołano Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia na kadencję 2012-2016. WK ds. JK powołana została przez Dziekana WNG Zarządzeniem nr 3 z dnia 1 października 2012 r., a zatwierdzona na posiedzeniu Rady Wydziału Nauk Geograficznych w dniu 23 listopada 2010 r. Z analizy stanu wyjściowego WKJK wynika, że w toku prac Zespołu zostały opracowane następujące cele: podejmowanie działań naprawczych prowadzących do podnoszenia jakości kształcenia poprzez skuteczne rozwiązywania dydaktyczne i organizacyjne, promowanie rozwiązań innowacyjnych oraz popularyzowanie dobrych praktyk sprzyjających podnoszeniu jakości kształcenia, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej. Spośród działań naprawczych przyjętych na Wydziale do jak najszybszej realizacji należały m. in.: opracowanie skutecznych metod wpływających na wzrost liczby studentów wypełniających ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne, szczegółową analizę sylabusów mającą na celu wyeliminowanie powtarzających się treści programowych, ocenę jakości przedmiotów fakultatywnych na studiach uzupełniających – szczegółową ich diagnozę i działania naprawcze, diagnozę potrzeb i możliwości wprowadzenia w większym zakresie elementów przygotowania zawodowego i praktyki do programów specjalizacji geograficznych, opracowanie kart przedmiotów zgodnie z wymogami KRK. W wyniku tych działań opracowano nową rozbudowaną ankietę dotyczącą oceny zajęć dydaktycznych, nowe programy studiów uwzględniające wymogi KRK, obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013, oraz opracowano programy kształcenia dla trzech nowych kierunków: studiów regionalnych, geomonitoringu oraz geoinformacji, które zostały przyjęte przez Senat UŁ.

Obecne przepisy dotyczące możliwości wprowadzania zmian w programach kształcenia zawarte są w Zarządzeniu nr 177 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 30 września 2013 r. Programy studiów, efekty kształcenia, a także ich zmiany, uchwalane są dla kierunku „geografia” na posiedzeniach Rady Wydziału Nauk Geograficznych (zgodnie z § 31 Statutu Uczelni).

Na posiedzeniu Rady Wydziału Nauk Geograficznych w dniu 26 marca 2013 r. zatwierdzono opracowany zgodnie z wytycznymi określonymi w Zarządzeniu nr 128 Rektora Uczelni z dnia 20 lipca 2012 r. - Model zarządzania jakością kształcenia na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ, którego głównym celem jest stworzenie warunków sprzyjających wdrożeniu działań podnoszących jakość kształcenia na kierunkach prowadzonych w Jednostce, oraz sposobów oceny efektów tych działań. Zgodnie z przyjętym Modelem,

strukturę Wydziałowego systemu zarządzania jakością stanowią: Kolegium dziekańskie i Rada Wydziału NG, Wydziałowe Zespoły: zapewnienia jakości kształcenia, ds. oceny jakości kształcenia, ds. procesu dyplomowania, ds. praktyk zawodowych; kierunkowe zespoły programowe; Pełnomocnicy Dziekana ds. ECTS i programu ERASMUS; Wydziałowy Zespół ds. kontaktów z pracodawcami oraz Samorząd studentów i doktorantów WNG. Główne zadania wynikające z funkcjonowania Systemu będą obejmować obszary związane z podjęciem działań zapewniających stworzenie warunków do wdrażania działań zmierzających do podniesienia jakości kształcenia oraz ocena efektów podejmowanych działań, w szczególności ocena w jaki sposób stosowane procedury przyczyniają się do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Sprawozdanie z działalności Komisji za rok akademicki 2012/2013 przedstawione zostało na posiedzeniu Rady Wydziału Nauk Geograficznych w dniu 21 stycznia 2014 r. Z posiedzeń Komisji sporządzane są sprawozdania.

W czasie wizytacji przedstawiono dokumentację związaną z pracami Zespołu (tj. protokoły z posiedzeń, wyciągi z Rady Wydziału i inne dokumenty). Na Wydziale Nauk Geograficznych działania podejmowane przez Zespół są realizowane, mają one charakter usystematyzowany.

Znaczącym narzędziem ewaluacji procesu kształcenia jest okresowa ocena pracowników. Zasady okresowej oceny nauczycieli akademickich określa Statut Uczelni. Ocena okresowa przeprowadzana jest zgodnie z regulacjami określonymi w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, według opracowanej jednolitej dla Uczelni Ankiety osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych pracownika. Oceny dokonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca, nie rzadziej niż raz na dwa lata, a także na wniosek przełożonego. Wnioski wynikające z oceny nauczyciela akademickiego mają wpływ na poprawę jakości procesu kształcenia, kształtowanie racjonalnej polityki kadrowej, wielkość obciążenia obowiązkami dydaktycznymi, powierzanie stanowisk kierowniczych oraz możliwość rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku „geografia” poddawani są ocenie studentów w procesie ankietyzacji, które są znaczącymi narzędziami ewaluacji procesu kształcenia. Wzory ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne oraz pracę dziekanatu i infrastrukturę Wydziału określone zostały w załącznikach do Uchwały nr 539 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 11 czerwca 2012 r.

Ankietyzacja studencka odbywa się w systemie USOS po zakończeniu każdego semestru. W ankiecie zawierającej 6 pytań student ocenia określone elementy pracy nauczyciela akademickiego oraz może wyrazić swoją opinię w formie komentarza. W ankietach ujęta jest między innymi ocena sposobu przekazywania informacji, komunikatywność nauczyciela, czy obiektywność wystawianych ocen. Wyniki ankiet są omawiane na posiedzeniach Rady Wydziału, są także przekazywane kierownikom poszczególnych jednostek, poza tym pracownicy widzą swoje oceny w systemie USOS i zobowiązani są do eliminowania uwag. Pracownik, który uzyskał niską ocenę z ankietyzacji jest wzywany do bezpośredniego przełożonego na rozmowę wyjaśniającą, jest on również przewidziany w pierwszej kolejności do hospitacji zajęć, by była możliwość zdiagnozowania zaistniałej sytuacji i podjęcia działań naprawczych. Ostatecznie wyniki ankiet trafiają do Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości

Kształcenia. Problemem w tym zakresie mimo podjętych inicjatyw zmierzających do większej aktywności studentów w wypełnianiu ankiet, jest nadal niska liczba ocen. Większą popularnością cieszy się plebiscyt na „Najlepszego Nauczyciela Akademickiego”, w którym biorą udział absolwenci danego rocznika studiów, zarówno I, jak i II stopnia, a dla najlepszych nauczycieli przewiduje się nagrody finansowe. W ankietach studenci najczęściej zwracali uwagę na nieobecność pracowników w godzinach konsultacji, lub poświęcenie im zbyt mało czasu. Po zwróceniu uwagi tym nauczycielom, sytuacja radykalnie zmieniła się.

Indywidualna samoocena pracowników prowadzona jest po zakończonych zajęciach terenowych, co gwarantuje, że studenci zgłoszą swoje uwagi w odniesieniu do odbytych ćwiczeń „na świeżo”. Otrzymanie bezpośredniej informacji od studentów umożliwia korektę programu zajęć, w taki sposób, aby jak najlepiej dostosować go do oczekiwań i możliwości przeciętnego studenta. Wskazywali na to również nauczyciele akademicy podczas spotkania z Zespołem Oceniającym.

Istotnym elementem oceny i weryfikacji jakości kształcenia, a także mobilizującym pracowników do poprawy jakości kształcenia są również hospitacje zajęć, dokonywane w trakcie każdego semestru. Hospitacje skierowane są głównie do młodych pracowników oraz doktorantów prowadzących zajęcia dydaktyczne w celu doskonalenia ich umiejętności dydaktycznych, pozwalają również na doskonalenie i unowocześnianie metod dydaktycznych, także przez doświadczonych nauczycieli akademickich. Formularz hospitacji stanowi załącznik nr 3 do WSJK. Hospitacje zajęć prowadzone są przez kierowników jednostek organizacyjnych (katedr/zakładów/ pracowni), w których zatrudniony jest nauczyciel akademicki, w taki sposób, aby podlegał ocenie przynajmniej raz na dwa lata. W trakcie hospitacji zajęcia są oceniane pod względem merytorycznym, metodycznym, organizacyjnym oraz zgodności z sylabusem. Wypełniony protokół z hospitacji jest podpisany przez prowadzącego hospitację oraz osobę, która była oceniana i zapoznała się z jej wynikiem. Analiza dokumentacji dotyczącej hospitacji udostępnionych Zespołowi pozwala stwierdzić, iż hospitacje nie ujawniły negatywnych zjawisk, w protokołach z hospitacji są wpisane wnioski, uwagi i zalecenia. Wypełnione protokoły z hospitacji zajęć są przekazywane do Dziekana i kolegium dziekańskiego, następnie omawiane na posiedzeniu Rady Wydziału. Wyniki hospitacji stanowią jeden z elementów okresowej oceny pracowników, są także brane pod uwagę w polityce awansów, przedłużania zatrudnienia i obsadzie zajęć, służą ewaluacji przebiegu procesu dydaktycznego.

Zadania realizowane przez organy odpowiedzialne za jakość kształcenia na Wydziale regulują odpowiednie procedury. Zgodnie z zapisami zawartymi w Zarządzeniu nr 128 Rektora UŁ z dnia 20.07.2012 r. &2, p. 3 i 4 opracowano procedurę ankietowania (PA), której celem jest zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących różnych aspektów procesu kształcenia. Obejmuje ona następujący zakres: ankietę dotyczącą realizacji zajęć dydaktycznych (PA_ZD); ankietę dotyczącą poziomu obsługi studentów przez administrację (PA_A); ankietę dotyczącą opinii absolwenta o jakości kształcenia i przydatności studiów na rynku pracy (PA_AB); ankietę dotyczącą oceny oferty dydaktycznej WNG oraz dostępności informacji o niej dla kandydatów na studia (PA_K). W przygotowaniu są: ankietą dotyczącą skuteczności procesu dydaktycznego w odniesieniu do zakładanych kierunkowych efektów kształcenia

(PA_EK); ankieta dotycząca opinii pracodawców nt. poziomu przygotowania i przydatności absolwenta WNG na rynku pracy (PA_PR);

Podczas wizytacji poza ankietą dotyczącą zajęć dydaktycznych omówioną powyżej, Zespołowi oceniającemu przedstawiono wzory: ankiety dotyczącej oceny oferty dydaktycznej WNG oraz dostępności informacji o niej kandydatów na studia, ankiety dotyczącej opinii absolwenta o jakości kształcenia i przydatności studiów do rynku pracy, ankiety dotyczącej poziomu obsługi studentów przez administrację.

Ankiety dotyczące oceny oferty dydaktycznej były przeprowadzone po raz pierwszy w tym roku i jak nas poinformowano jej wyniki będą opracowane w najbliższym czasie. Sama ankieta zawiera pięć dobrze sformułowanych pytań, a uzyskane wyniki mogą być pomocne w polityce rekrutacyjnej Wydziału i ewentualnej modyfikacji oferty promocyjnej i dydaktycznej. Natomiast na podstawie analizy wyników ankiety dotyczącej poziomu obsługi studentów przez administrację można stwierdzić, iż obsługa ta jest w pełni zadowolająca. Potwierdzili to również studenci podczas spotkania z Zespołem PKA. Ankieta oceniająca pracę administracji przeprowadzana jest raz do roku, po zakończeniu cyklu kształcenia na drodze elektronicznej, a w jej realizacji i przygotowaniu bierze udział Zespół USOS oraz Prodziekan ds. studenckich. Na WNG ankiety prowadzone są w formie papierowej lub/i elektronicznej. Po zakończeniu cyklu ankietyzacji, treść ankiet jest weryfikowana przez odpowiednie gremia, pod kątem spełnienia zakładanych celów, a wnioski z analizy wyników przekazywane są do wdrażania do Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zmiany w kwestionariuszach ankiet wprowadzane są zarządzeniem Dziekana. Zakres odpowiedzialności za procedury ankietowania jest dostępny na stronie internetowej Wydziału w zakładce Wewnętrzny System Jakości Kształcenia.

Do istotnych procedur obowiązujących na Wydziale należy także procedura dyplomowania, której zakres obejmuje wymogi stawiane pracom licencjackim i magisterskim oraz ocenę egzaminu na tych poziomach. Informacje dotyczące tej procedury są dostępne na stronie internetowej Wydziału. W przygotowaniu są: wymogi stawiane pracom doktorskim, pracom realizowanym na studiach podyplomowych, procedury oceny egzaminu doktorskiego i egzaminu końcowego na studiach podyplomowych, procedury antyplagiatowe dotyczące oryginalności prac, procedury oceny prac magisterskich w ramach konkursu na „Najlepszą pracę magisterską” napisaną na Wydziale (w przygotowaniu wzór ankiety oceniającej).

Do działań podnoszących jakość kształcenia prowadzonych na Wydziale, w tym na ocenianym kierunku należą: analiza ankiet studenckich, hospitacje zajęć, analiza wyników rekrutacji, tworzenie okresowych raportów z prac WKJK przedstawianych Radzie Wydziału i URJK, współpraca z pracodawcami i kontakt z absolwentami, cykliczne zebrania dydaktyczne dotyczące w szczególności: ewaluacji programów kształcenia i opisów przedmiotów, analizy relacji przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia, sposobu przyporządkowania punktów ECTS poszczególnym elementom programu, analizy osiągalności kierunkowych efektów kształcenia, analizy sylabusów poszczególnych przedmiotów, analizy kompetencji tworzonej na potrzeby kierunku.

Zespół wizytujący otrzymał do wglądu sprawozdanie z prac Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia za rok akademicki 2012/2013. Na podstawie tej dokumentacji można stwierdzić,

że Komisja odbywa w każdym semestrze spotkania z koordynatorami przedmiotów, którzy przedstawiają ocenę sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Koordynatorzy przedmiotów są odpowiedzialni za opracowanie oraz ocenę różnych narzędzi służących do zweryfikowania osiągniętych efektów kształcenia. Obowiązek ten nakłada na nich Zarządzenie Rektora nr 129 z dnia 2 lipca 2013 roku w sprawie weryfikacji i dokumentowania efektów kształcenia. Weryfikacja oparta jest o badanie wyników ocen uzyskanych z sesji egzaminacyjnej oraz prac zaliczeniowych i projektowych, jak i o rozkład ocen. Zdaniem Komisji oba te wskaźniki są istotne i umożliwiają ponadto weryfikację szacowanych nakładów pracy studenta, znajdujących odzwierciedlenie w systemie ECTS. Do weryfikacji osiąganych efektów kształcenia służy specjalnie opracowana matryca obejmująca m.in. nazwę przedmiotu, nr kierunkowego efektu kształcenia, sposoby weryfikacji efektów kształcenia (egzamin, kolokwium, projekt, prezentacja, zadania zespołowe, wystąpienia publiczne) oraz terminy uzyskanych ocen. W wyniku analizy tych ocen na spotkaniach z koordynatorami przedmiotów pojawiły się sugestie o konieczności zmiany niektórych sposobów weryfikacji efektów kształcenia, zmniejszenia liczby zakładanych efektów kształcenia lub o modyfikacji ich brzmienia. Na tej podstawie można stwierdzić, iż działania te wychwyciły pewne słabe punkty w programie kształcenia, co świadczy o ich skuteczności. W opinii Zespołu oceniającego matryca zastosowana do weryfikacji efektów kształcenia byłaby w pełni zasadna, gdyby w sylabusach przedstawiono te same sposoby weryfikacji co w matrycy, a w większości sylabusów zaliczenie przedmiotu jest na podstawie kolokwium lub egzaminu. Ponadto w większości sylabusów brak jest precyzyjnego powiązania efektów przedmiotowych z metodami oceny i efektami kierunkowymi. Należałoby również doprecyzować zapisy procedur dotyczących oceny/monitoringu tego obszaru procesu kształcenia i działań naprawczych.

W systemie jakości kształcenia przewidziana jest także procedura weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk zawodowych i pedagogicznych, dostępna na stronie internetowej Wydziału.

Doskonalenie jakości kształcenia jest przedmiotem spotkań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (np. w roku akademickim 2012/2013 odbyło się 10 posiedzeń WKJK) w trakcie których odbywają się dyskusje dotyczące m.in. funkcjonowania Systemu, zmian nazw specjalności magisterskich, modyfikacji programów studiów, tworzenia nowych kierunków studiów. Niezależnie od prac WKJK, na Wydziale działają Kierunkowe Zespoły Programowe, w kompetencji których jest m.in. przegląd istniejących planów i programów studiów. Przykładem potwierdzającym poprawne funkcjonowanie wewnętrznego systemu jakości kształcenia są zmiany w programach studiów (np. na wniosek prowadzących zajęcia przedmiot „geologia” został całkowicie skomasowany na I roku, a przedmiot „Fizyka Ziemi” przeniesiony na II rok studiów). Zmiany dotyczyły także tworzenia nowych specjalności w miejsce już funkcjonujących, co było związane z przejściem na emeryturę osób prowadzących te specjalności (np. w miejsce specjalności „geografia kultury i rozwoju regionalnego” utworzono specjalność „geografia społeczna i rozwoju regionalnego”, a w miejsce specjalności „gospodarka przestrzenna i planowanie przestrzenne” – „studia ludnościowe i badania nad usługami”). Inne zmiany w programach studiów dotyczyły modyfikacji programu na specjalności „Klimatologia i ochrona atmosfery” (Uchwała nr

15/2014 Rady Wydziału z dnia 20 maja 2014 r.) oraz związane były z Zarządzeniem Rektora - na studiach II stopnia wprowadzono język obcy w wymiarze 15 godzin za 3 pkt. ECTS a na studiach I stopnia wprowadzono możliwość zdawania egzaminu na poziomie B2 z dowolnego języka nowożytnego, pomimo uczestnictwa w kursie j. angielskiego oraz rozdzielono punkty ECTS w siatkach godzin przypisanych lektoratom (3 pkt. ECTS za całość ćwiczeń i 4 pkt. ECTS za egzamin). Przykłady te dowodzą, że podejmowane są rzeczywiste działania na rzecz doskonalenia procesu kształcenia. Wprowadzane zmiany w programie studiów są wcześniej zatwierdzane przez Radę Programową kierunku.

System informacyjny skierowany do środowiska studenckiego jest zadowalający. Informacje dotyczące jakości procesu kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie są upowszechniane. Studenci mogą odnaleźć niezbędne informacje dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na stronie internetowej Wydziału. Studenci i wszyscy zainteresowani studiowaniem mają dostęp do elektronicznej informacji o zakresie oferty kształcenia, a poprzez system USOS także do programów kształcenia i sylabusów, procedur związanych z procesem dyplomowania, zaliczania i sesji egzaminacyjnej, uzyskanych ocen i in.

Podczas wizytacji Zespół oceniający zapoznał się z wynikami ankiet badających kariery zawodowe absolwentów (w postaci raportu za rok akademicki 2012/2013) przeprowadzonymi przez Akademickie Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego. Ankieta adresowana była do absolwentów wszystkich rodzajów studiów, którzy w roku akademickim 2011/2012 studiowali na ostatnim semestrze studiów I lub II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich. Badanie jest prowadzone metodą on-line. Z Wydziału Nauk Geograficznych uczestniczyło w niej zaledwie 41 absolwentów, w tym 5 z kierunku geografia. Chociaż wyniki badań nie są próbą reprezentatywną, wskazują one na szerokie spektrum możliwości zatrudnienia absolwentów kierunku geografia. Wielu absolwentów z którymi jednostka utrzymuje kontakt pełni obecnie funkcje kierownicze, co wskazuje na dobrą markę łódzkiej geografii i zaufanie do jakości wykształcenia jej absolwentów. Badania te będą nadal kontynuowane. Dane zawarte w ankietach są trudne do bezpośredniej analizy, są jeszcze mało liczne, aby można było wyciągnąć z nich wnioski dla ocen i doskonalenia procesu kształcenia. Inną formą badania losów absolwentów obejmujących okres bezpośredni po zakończeniu studiów, jest ankieta wypełniana podczas Gali Absolwentów, przy okazji wręczania dyplomów. W tym wypadku również jest jeszcze za wcześnie aby można było wyciągnąć z nich wnioski.

Organem doradczym dla Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia, w zakresie programu studiów, jest powołana Rada Pracodawców i Biznesu, która od roku akademickiego 2013/2014 bierze czynny udział w dyskusjach dotyczących programu studiów oraz kierunków jego modyfikacji. Uwagi są również zbierane w trakcie praktyk zawodowych odbywających się w różnych instytucjach. Przekazywane uwagi są analizowane, a następnie są wykorzystywane do modyfikacji programu konkretnych zajęć.

Jedną z zasad funkcjonowania Systemu jest zapobieganie zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia. Wydział prowadzi działania na rzecz zagwarantowania poszanowania godności pracowników i studentów. Przykładowo, analiza ankiet studenckich

pozwoliła na zidentyfikowanie przypadków niezadowolającej jakości pracy kilku nauczycieli akademickich, z którymi przeprowadzono rozmowy wyjaśniające. Wydział przygotowuje również procedurę sprawdzania prac dyplomowych i magisterskich programem antyplagiatowym.

Proces kształcenia jest monitorowany i poddawany okresowej ocenie. Wnioski z oceny są analizowane i przekładane na zalecenia i rekomendacje dla podmiotów posiadających odpowiednie kompetencje decyzyjne, zalecenia te są sukcesywnie realizowane. Działalność Systemu jest dokumentowana, a dokumentacja jest w pełni dostępna dla interesariuszy.

O skuteczności działania Systemu na Wydziale może świadczyć zidentyfikowanie niektórych słabych punktów procesu kształcenia, a także brak skrajnie negatywnych, niepokojących zjawisk sygnalizowanych przez interesariuszy. Na posiedzeniach Rady Wydziału była omawiana problematyka związana ze wszystkimi elementami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Działania podejmowane w obszarze związanym z gromadzeniem i analizą danych na Wydziale mają charakter kompleksowy.

Działania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia świadczą o rzeczywistym monitorowaniu jakości kształcenia, właściwej analizie uzyskanych wyników oraz staraniach związanych z wprowadzeniem działań naprawczych i należy je ocenić pozytywnie.

8.2) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „geografia” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, pracownicy administracyjni, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, Uczelniany oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, Rady Programowe, jak i od niedawna także interesariusze zewnętrzni - Rada Pracodawców i Biznesu składająca się z przedstawicieli praktyki gospodarczej oraz administracji publicznej regionu. Przedstawiciele studentów znajdują się w każdym z wewnętrznych organów działających na rzecz doskonalenia i budowania kultury jakości (WKJK, Rada Wydziału itd.), jednak aktywność studentów w tym zakresie obecnie jest znikoma, co jest spowodowane przez zmianę pokoleniową w samorządzie studentów.

Rada Pracodawców i Biznesu przy Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego, funkcjonuje w ocenianej jednostce od 2013 r. Jej głównymi celami działalności są: bieżący monitoring rynku pracy i reagowanie na jego aktualne potrzeby, rozeznanie potrzeb w zakresie prowadzenia badań naukowych o charakterze aplikacyjnym, realizacja wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych, projektów dydaktycznych oraz prac dyplomowych i magisterskich, budowanie pozycji Wydziału jako markowego produktu naukowego i dydaktycznego, współpraca w zakresie organizacji praktyk i staży zawodowych, monitorowania losów absolwentów Wydziału oraz profesjonalna organizacja Biura Karier na Wydziale, jak również wzajemna promocja działalności Wydziału oraz instytucji reprezentowanych w Radzie Pracodawców i Biznesu. Z posiedzeń Rady sporządzane są protokoły.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Token:

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ Biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1). Działania Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „geografia” realizowane są poprawnie. Podstawą tych działań jest kontrola realizacji zajęć, hospitacje oraz ankietyzacja studentów i absolwentów. Stworzony na Wydziale system zarządzania procesem kształcenia jest przejrzysty i zrozumiały, działa w sposób kompleksowy i systematyczny, co potwierdzają przedłożone podczas wizytacji sprawozdania i inne dokumenty. Wypracowane przez Wydział mechanizmy, procedury i narzędzia służące doskonaleniu jakości kształcenia zapewniają jego skuteczność.

8.2). W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „geografia” uczestniczą interesariusze wewnętrzni, a od 2013 roku również przedstawiciele środowiska społeczno-gospodarczego. Wkład pracowników Wydziału w budowanie i realizację systemu jakości jest wyraźny.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			

3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ²		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii Uczelni, jest także ściśle powiązana ze strategią Wydziału Nauk Geograficznych. Wydział sformułował kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku „geografia” wyodrębniając kierunek z trzech obszarów kształcenia na studiach I stopnia, tj. w zakresie nauk przyrodniczych, nauk społecznych i nauk technicznych oraz dwóch obszarów na studiach II stopnia (nauk przyrodniczych i społecznych). Realizowany program studiów I i II stopnia umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe i pedagogiczne bardzo dobrze wspierają realizację efektów kształcenia w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci wysoko ocenili jakość ćwiczeń terenowych natomiast mieli pewne uwagi co do organizacji praktyk zawodowych. Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I i II stopnia tworzą spójną całość. Jednostka opracowała system oceny efektów kształcenia uzyskiwanych w ramach poszczególnych przedmiotów. System ten nie zawsze jest jednak stosowany w opisie zawartym w sylabusach - w większości sylabusów brak jest precyzyjnego powiązania efektów przedmiotowych z metodami oceny i efektami kierunkowymi, a zaliczenie przedmiotu jest głównie na podstawie kolokwium lub egzaminu. Proces weryfikacji odbywa się w sposób stały, w ramach poszczególnych przedmiotów oraz w ramach prac specjalnie powołanych zespołów monitorujących jakość kształcenia. Efekty kierunkowe i przedmiotowe uwzględniają zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Kadra dydaktyczna Wydziału spełnia

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

minimum kadrowe zarówno dla studiów I, jak i II stopnia. Poza tym spełniony jest warunek reprezentowania w minimum kadrowym wszystkich obszarów wiedzy do których przypisano kierunek „geografia”. Struktura kwalifikacji kadry jest w pełni adekwatna do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Wydział Nauk Geograficznych posiada nowoczesną bazę dydaktyczną spełniającą potrzeby badań naukowych i dydaktyki na kierunku „geografia”. Wyniki uzyskiwane z badań naukowych znajdują zastosowanie w dydaktyce, szczególnie na drugim stopniu kształcenia, co jednocześnie decyduje o utrzymaniu wysokiego poziomu kształcenia na studiach geograficznych. Wskazane jest poszerzanie współpracy naukowej poprzez udział w międzynarodowych programach badawczych.

Wydział wypracował przejrzystą strukturę zarządzania jakością kształcenia oraz mechanizmy, procedury i narzędzia zapewniające wysoką jakość kształcenia. Proces kształcenia jest monitorowany i poddawany okresowej ocenie. Informacje dotyczące jakości procesu kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie są upowszechniane.

Rozwój kierunku nie jest zagrożony czynnikami wewnętrznymi. Wydział sformułował interesującą koncepcję kierunku i przygotował odpowiedni plan i program studiów, posiada stosowną kadrę nauczającą i dobrą, a w pewnych aspektach bardzo nowoczesną infrastrukturę dydaktyczną. Zagrożenia mogą wynikać z systematycznie zmniejszającej się liczby kandydatów oraz spadającego poziomu wiedzy kandydatów aplikujących na geografię. Poza przyczynami obiektywnymi związanymi z niżem demograficznym, w części może wynikać ze zmian w oświacie, które jak podkreślono w Raporcie samooceny doprowadziły do deprecjacji geografii jako przedmiotu i jego znaczenia w procesie edukacji młodego pokolenia.

W odpowiedzi na Raport Zespołu Oceniającego zawartej w piśmie z dnia 7 stycznia 2015 r. Władze Wydziału ustosunkowały się do uwag i zaleceń wynikających z wizytacji i poinformowały o podjęciu natychmiastowych działań naprawczych na rzecz dalszego doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

Dr hab. Krystyna Dwucet